

ข้อบังคับ

คณะลูกเสือแห่งชาติ

ว่าด้วยการปกครอง

หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

(ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ.๒๕๒๘

สำนักงานคณะกรรมการ
บริหารลูกเสือแห่งชาติ

ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ
ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ
ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
(ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ
ว่าด้วย การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
(ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

เพื่อให้การฝึกอบรมเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่เด็กในวัยลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ยิ่งขึ้น คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.๒๕๐๗ จึงออกข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ.๒๕๐๘ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๒๘”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามข้อ ๕๔ ถึงข้อ ๑๐๓ กับให้ยกเลิกหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามข้อ ๒๑๑ ถึงข้อ ๒๖๐ แห่งข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ข้อความที่แนบท้ายข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ได้รับเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามข้อบังคับเดิม ให้มีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายนั้นต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๘

(ลงชื่อ)   ชวน หลีกภัย

(นายชวน หลีกภัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

พ.ศ. ๒๕๒๘

๑. การเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เด็กสมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ได้เมื่อมีอายุ ๑๔-๑๘ ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา เด็กที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะเคยเป็นลูกเสือหรือไม่เคยเป็นลูกเสือมาก่อนเลยก็ได้

โดยเฉพาะเด็กหญิง ให้สมัครเป็นเนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ และในข้อบังคับนี้ทุกแห่งที่มีคำว่าลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้หมายความรวมถึง เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ด้วย

๒. กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย ๒ หมู่ ไม่เกิน ๖ หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ ๔-๘ คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย

หมู่เป็นหน่วยในการจัดกิจกรรมทั้งปวงตามแนวที่คณะกรรมการดำเนินงานของกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กำหนด ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจจัดลูกเสือขึ้นเป็นชุดหรือหน่วยพิเศษได้

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีลูกเสือประเภทเดียวตั้งแต่ ๔ กองขึ้นไป อาจจัดเป็นกลุ่มหรือจะจัดเป็นกองในกลุ่มลูกเสือที่มีลูกเสือประเภทอื่นรวมอยู่ด้วยก็ได้

๓. ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีผู้กำกับ ๑ คนเป็นหัวหน้า และมีรองผู้กำกับ ๑ คน หรือหลายคนเป็นผู้ช่วย มีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกอบรมลูกเสือตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๓.๑ มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือตั้งแต่ผู้กำกับกลุ่มขึ้นไปหรือหัวหน้าสถานศึกษารับรองว่า

๓.๑.๑ เป็นผู้มีลักษณะนิสัยดี และมีความประพฤติเรียบร้อยสมควรเป็นตัวอย่างที่ดีได้

๓.๑.๒ เป็นผู้มีความศรัทธา และปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

๓.๑.๓ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์เป็นหลักฐาน และไม่มีโรคซึ่งเป็นที่ยกเว้นแก่สังคม

๓.๑.๔ เป็นผู้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการของลูกเสือ ฝักใฝ่สนใจต่อการลูกเสือ และสมัครใจจะดำรงตำแหน่งทางลูกเสือ

๓.๒ ผู้กำกับมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๓ ปี รองผู้กำกับไม่ต่ำกว่า ๒๑ ปี

๓.๓ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ไทยตามกฎหมาย แต่ถ้ามิได้มีสัญชาติไทย ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติก่อน

๓.๔ ผู้กำกับต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ขึ้นความรู้เบื้องต้นมาแล้วเป็นอย่างดี

ผู้กำกับเป็นผู้แต่งตั้งนายหมู่โดยหรือลูกเสือในหมู่นั้น ส่วนรองนายหมู่ ให้ผู้กำกับแต่งตั้ง โดยหรือนายหมู่ของหมู่นั้น

อนึ่ง ให้ผู้กำกับแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ ๑ คน และผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ ๑-๓ โดยหารือนายหมู่ของกองนั้น เพื่อให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานของกอง

การสอบวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ทุกวิชาให้หัวหน้าสถานศึกษา หรือสโมสรลูกเสือ เป็นผู้ดำเนินการสอบ โดยแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นกรรมการสอบ และเมื่อทำการสอบเครื่องหมายลูกเสือโลก เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ เครื่องหมายลูกเสือหลวง หรือเครื่องหมายวิชาพิเศษแล้ว ให้รายงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด ผู้อำนวยการลูกเสืออำเภอ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติผลการสอบและประดับเครื่องหมายนั้นๆ ได้

๔. คณะกรรมการดำเนินงานของกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

คณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย หัวหน้านายหมู่เป็นประธาน ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่เป็นรองประธาน และให้นายหมู่ รองนายหมู่ในกองนั้นเลือกกันเองเป็นกรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น เลขานุการ ทรัพย์สิน ปฏิคม กรรมการกีฬา กรรมการนันทนาการ กรรมการกลาง ฯลฯ แล้วนำเสนอผู้กำกับพิจารณาอนุมัติและสั่งแต่งตั้ง

คณะกรรมการดำเนินงาน ให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน ๑๒ เดือน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้านายหมู่ ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ และกรรมการดำเนินงานของกองบ้าง แต่ในบางกรณี ที่ประมุขนายหมู่อาจเสนอให้ผู้กำกับพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานชุดเดิมให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีก หรือจะให้มีการเปลี่ยนแปลงแต่บางตำแหน่งก็ได้

ให้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการประชุมให้หัวหน้านายหมู่ เป็นประธานที่ประชุม ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่เป็นรองประธาน เลขานุการเป็นผู้จัดรายงานการประชุม ส่วนผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่เข้าประชุมด้วยให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา

คณะกรรมการดำเนินงานของกองมีหน้าที่ดังนี้

(๑) วางแผนและจัดรายงานกิจกรรมประจำของกองลูกเสือ

(๒) ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจพิจารณาแต่งตั้งลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในกองคนหนึ่งให้เป็นหัวหน้ากิจกรรมนั้น

(๓) บริหารกิจการภายในกองลูกเสือ

(๔) รักษาเกียรติของกองลูกเสือ

(๕) ควบคุมการรับจ่ายเงินของกองลูกเสือ

(๖) ให้ประธานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้แทนของกอง ในการติดต่อกับบุคคลภายนอก

๕. การฝึกอบรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ผู้ที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะต้องพยายามฝึกอบรมตนเอง เพื่อรับเครื่องหมายต่างๆดังต่อไปนี้

๑. เครื่องหมายลูกเสือโลก

๒. เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๓. เครื่องหมายลูกเสือหลวง

๔. เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เครื่องหมายลูกเสือโลก เป็นเครื่องหมายขั้นต้นสำหรับผู้ที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับความรู้ขั้นสูงต่อไป ผู้สมัครใหม่ควรจะสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกภายในระยะเวลา ๖ เดือนนับแต่วันสมัคร เมื่อสอบได้แล้ว ให้ทำพิธีเข้าประจำกอง และเมื่อได้เข้าพิธีประจำกองเรียบร้อยแล้ว จึงนับว่าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยสมบูรณ์ มีสิทธิประดับเครื่องหมายลูกเสือโลกที่กึ่งกลางกระเป๋าเสื้อข้างซ้ายได้

ผู้ที่ผ่านการสอบและได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลกแล้ว ควรพยายามฝึกอบรมตนเองเพื่อรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวงต่อไปตามลำดับ นอกจากนั้น จะเลือกเรียนวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ตนสนใจก็ได้

เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวง มีวิชาพื้นฐาน ๘ วิชาเหมือนกันแต่ต่างระดับกันคือ หลักสูตรลูกเสือหลวงมีระดับสูงกว่าระดับลูกเสือชั้นพิเศษ

วิชาพื้นฐาน ๘ วิชาสำหรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวง มีดังนี้:

๑. หน้าที่พลเมือง (Citizenship)
๒. สิ่งแวดล้อม (Environment)
๓. การเดินทางสำรวจ (Expedition)
๔. การแสดงออกทางศิลปะ (Expression in the Arts)
๕. สมรรถภาพทางกาย (Fitness)
๖. อุดมคติ (Ideals)
๗. กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ (Pursuits)
๘. บริการ (Service)

โดยปกติ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรจะสอบได้เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษภายในระยะเวลา ๑ ปี ภายหลังจากที่ได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก และเข้าพิธีประจำกองเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยสมบูรณ์แล้ว

หมวด ๑

เครื่องหมายลูกเสือโลก

ลักษณะเครื่องหมาย

เป็นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔.๓ ซม. ตามแบบ มีตรา-
เครื่องหมายหัวลูกศรสีขาวบนพื้นสีม่วง ล้อมรอบด้วยเชือกสีขาวเป็นรูปวงกลม
ผูกเป็นเงื่อนพิรอดอยู่เบื้องล่าง

เครื่องหมายนี้เป็นเครื่องหมายลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ได้เข้าพิธีประจำ-
กองแล้วและติดที่กึ่งกลางกระเป๋ าเสื้อข้างซ้าย

หลักสูตร

๑. แสดงว่าเข้าใจเรื่องราวต่อไปนี้พอสมควร :

๑.๑ กิจการของคณะลูกเสือแห่งชาติ

๑.๒ กิจการของคณะลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

๑.๓ บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

๒. ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

๓. เข้าใจเรื่องระเบียบแถวและปฏิบัติตามหนังสือคู่มือการฝึกระเบียบแถวลูกเสือของสำนักงานคณะ
กรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

๔. กางและรื้อเต็นท์ที่พักรวมในเวลากลางคืนกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อีกคนหนึ่ง

๕. สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้อง สำหรับการเดินทางไกล ไปพักรวมค้างคืน

๖. ก่อและจุดไฟกลางแจ้ง แล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ ๒ คน

๗. สามารถอ่านและใช้แผนที่ เข็มทิศและรู้จักบริเวณที่ตนอยู่ โดยพิจารณาจากเข็มทิศและสิ่งแวดล้อม
ล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า

๘. สามารถผูกและรู้จักประโยชน์เงื่อน ๑๐ เงื่อน ต่อไปนี้ คือ เงื่อนพิรอด เงื่อนขัดสมาธิ เงื่อนผูก
กระหวัดไม้ เงื่อนบ่วงสาขรณู เงื่อนตะกรุดเบ็ด เงื่อนประมง เงื่อนผูกซุง เงื่อนผูกรั้ง เงื่อนปมตาไก่ และการผูก
แน่น (ผูกทแยง ผูกกากบาท ผูกประกบ)

๙. รู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลในเรื่องต่อไปนี้ คือ บาดแผลธรรมดา ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
เป็นลม งูกัด แมงมุมกัด แมลงกัดต่อย ผิวหนังถลอก และเท้าแพลง

๑๐. รู้เรื่องที่พึงระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยทั่วไป เกี่ยวกับกิจกรรมของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

หมวด ๒

เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

ลักษณะเครื่องหมาย

เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดด้านละ ๓ ซม. ตามแบบ พื้นสีทึบภายในมีรูปช่อชัยพฤกษ์สีเขียว ๒ ช่อ โคนง่ามเข้าหากัน ปลายช่อชัยพฤกษ์มีตราเครื่องหมายหัวลูกศรสีขาว ระหว่างช่อชัยพฤกษ์ มีหน้าเสือสีทอง
เครื่องหมายนี้ ติดที่กึ่งกลางกระเป๋าเสื้อข้างขวา

หลักสูตร

ผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ จะต้องมีความสมบัติดังนี้:

๑. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก
๒. สอบวิชาพื้นฐานระดับลูกเสือชั้นพิเศษได้ ๕ วิชา คือ วิชาการเดินทางสำรวจ วิชาบริการ และวิชาอื่นอีก ๓ วิชา ซึ่งลูกเสือเป็นผู้เลือก
  ๓. ผ่านการฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่ม (Initiative Course) ซึ่งประกอบด้วยการเดินทางไกล ไปอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา ๑ คืน
การไปอยู่ค่ายพักแรมต้องเดินทางไปยังท้องถิ่นที่ลูกเสือไม่คุ้นเคย
จำนวนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่จะไปอยู่ค่ายพักแรม ควรแบ่งเป็นชุด ชุดละ ๔ คน
การเดินทางไกลต้องมีระยะทางอย่างน้อย ๘ กิโลเมตร และในระหว่างการเดินทางให้สมมติว่ามีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นอย่างน้อย ๕ อย่าง เช่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือมีผู้ติดอยู่ในที่สูง การใช้เข็มทิศ การปฏิบัติงานในเวลากลางคืน การแปลรหัส และเหตุฉุกเฉินทางน้ำ เป็นต้น เหตุฉุกเฉินเช่นนี้ให้เว้นระยะห่างกันพอสมควร และลูกเสือจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องแผนที่และเข็มทิศ จึงจะสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางได้
การฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่มนี้ต้องมีลักษณะเป็นการทดสอบอย่างจริงจังในเรื่องความตั้งใจจริง ความคิดริเริ่ม และการพึ่งตนเอง (Self-reliance)
  ๔. คณะกรรมการดำเนินงานของกองและผู้กำกับเห็นว่าเป็นผู้ที่สมควรได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ
  ๕. ได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี

หมวด ๓

เครื่องหมายลูกเสือหลวง

ลักษณะเครื่องหมาย

เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดด้านละ ๓ ซม. ตามแบบ พื้นสีกากี ขอบสีขาว มีรูปพระมหามงกุฎสีทองอยู่ตรงกลาง และมีตราคณะลูกเสือแห่งชาติสีขาวอยู่เบื้องล่างพระมหามงกุฎ
เครื่องหมายนี้ติดที่กึ่งกลางกระเป๋าเสื้อข้างขวาแทนเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

หลักสูตร

ผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ
๒. สอบได้วิชาพื้นฐานในระดับลูกเสือชั้นพิเศษ ๓ วิชา ซึ่งไม่อยู่ในวิชาพื้นฐาน ๕ วิชาที่สอบได้เมื่อขอรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ
  ๓. สอบได้วิชาบริการและวิชาพื้นฐานอีก ๓ วิชา ในระดับลูกเสือหลวง
  ๔. ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเป็นผู้นำตามหลักสูตรที่กำหนดไว้
  ๕. คณะกรรมการดำเนินงานของกองและผู้กำกับเห็นว่า เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีตามวิธีการของลูกเสือ และสมควรได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง
๖. เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี เป็นผู้แต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำการสัมภาษณ์ เมื่อเห็นว่าเป็นผู้เหมาะสมแล้วให้รายงานต่อไปตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ และให้ประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ลงนามในประกาศนียบัตรแสดงว่าเป็นผู้ได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง

หมวด ๔

วิชาพื้นฐานระดับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และระดับลูกเสือหลวง

๑. หน้าที่พลเมือง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ลูกเสือเกิดความสนใจ และศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับกิจการบางอย่างของชุมชน ซึ่งจะทำให้ลูกเสือมองเห็นแจ่มแจ้งยิ่งขึ้นว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตในชุมชนอย่างไร
๒. เพื่อให้ลูกเสือเกิดความภาคภูมิใจในการที่เกิดมาเป็นคนไทย และได้เป็นลูกเสือ
๓. เพื่อเป็นการเตรียมลูกเสือให้รู้จักบทบาทของตน ในฐานะเป็นพลเมืองดี

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๑. รู้ประวัติการลูกเสือไทย และวิธีดำเนินการของขบวนการลูกเสือ โดยย่อ
๒. เข้ารับการฝึกอบรมและสอบได้วิชาลูกเสือสวัสดิภาพนักเรียน หรือวิชาลูกเสือบรรเทาสาธารณภัย หรือวิชาลูกเสือพยาบาล หรือวิชาลูกเสือพัฒนาชุมชน หรือวิชาอื่นที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กำหนด

๓. ไปเยี่ยมหน่วยงานหรือสถาบัน ๒ แห่ง ที่ไม่ผิดศีลธรรมและมีความสำคัญในชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยไปตามลำพังหรือไปกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในกอง เช่น สำนักงานเทศบาล สถานีตำรวจ สถานีตำรวจดับเพลิง โรงพยาบาล สถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ ตลาดสด ท่าเรือ เมรุเผาศพ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ที่ทำการโทรคมนาคม สำนักงานหนังสือพิมพ์ ศาลสถิตยุติธรรม หรือธุรกิจที่กระทำในเวลากลางวัน เป็นต้น แล้วทำรายงานยื่นต่อผู้กำกับว่าหน่วยงานหรือสถาบันนั้นๆทำอะไร ได้เงินในการดำเนินงานมาจากไหน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การอื่นๆอย่างไร

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

๑. รับหน้าที่เป็นกรรมการกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หรือกรรมการของโรงเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเวลาอย่างน้อย ๑ เดือน และได้แสดงว่าเป็นผู้มีบทบาทพอสมควรในคณะกรรมการนั้นๆ
๒. รู้กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๓. รู้หลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กับรู้หลักการและบทบาทของพรรคการเมืองอย่างน้อย ๒ พรรค
๔. รู้หลักและการดำเนินงานของสหประชาชาติ และองค์การชำนาญพิเศษอย่างน้อย ๒ องค์การ
๕. รู้นโยบายของรัฐบาลไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับต่างประเทศ

๒. สิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ลูกเสือตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คนทำขึ้นกับให้พิจารณาผลของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชีวิตของคนว่า ได้ทำให้ชีวิตดีขึ้นหรือเลวลงประการใด อย่างไร

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๑. สามารถอธิบายได้ว่าสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ธรรมชาติและมลภาวะคืออะไร มีความสำคัญเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์อย่างไร

๒. สอบได้เครื่องหมายวิชาพิเศษการอนุรักษ์ธรรมชาติ

๓. ช่วยเหลือตามลำพัง หรือกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อื่นๆ ในการปฏิบัติตามโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นเวลา ๒ เดือน

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

๑. ศึกษาปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง และค้นหาว่าหน่วยราชการ หน่วยงานของเอกชน และองค์กรอนุรักษ์อื่นๆมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานี้อย่างไร และได้ลงมือปฏิบัติงานไปแล้วเพียงไร

๒. มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ พันธุ์ไม้ หรือพันธุ์สัตว์ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ฯ โดยปฏิบัติงานร่วมกับหรือภายใต้การนำขององค์การสาธารณะหรือผู้ใหญ่ที่ทรงคุณวุฒิ

๓. การเดินทางสำรวจ

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในเรื่องการผจญภัยกลางแจ้ง และความตั้งใจจริงโดยมีการเดินทางสำรวจกับกลุ่มเล็กที่ได้มีการวางแผนเป็นอย่างดีหลังจากที่ได้ผ่านการฝึกอบรมในเรื่องการเดินทางสำรวจมาก่อนแล้ว

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวง

ลักษณะทั่วไป การเดินทางสำรวจอาจกระทำด้วยการเดินเท้า รถจักรยาน การขี่ม้า เรือพาย หรือเรือกระเชียง การเดินทางบางตอนอาจใช้ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์ก็ได้ ในเมื่อแน่ใจว่าจะไม่เป็นการเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม

คณะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่จะไปเดินทางสำรวจ ควรมีจำนวน ๔, ๕ หรือ ๖ คน

ผู้ที่อยู่ในคณะลูกเสือที่จะไปเดินทางทุกคน จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมที่เหมาะสมและได้รับอนุมัติจากสถานศึกษาให้ไปเดินทางสำรวจได้ กับจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองก่อนด้วย แต่ผู้ที่ไปเดินทางสำรวจบางคนอาจเป็นผู้ที่ไม่ต้องการจะรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษก็ได้

ผู้ที่ต้องการรับเครื่องหมายจะต้องเป็นผู้วางแผนในการเดินทางสำรวจ

ก่อนออกเดินทาง คณะผู้ที่จะไปเดินทางสำรวจจะต้องให้กรรมการสอบตรวจในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) บรรดาอาหาร และอุปกรณ์ที่จำเป็นซึ่งจะนำไปด้วย

(๒) การวางแผนล่วงหน้าโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดหมาย อาหารและอุปกรณ์ที่จะนำไปด้วย แผนที่แสดงระยะทางที่จะไป และการฝึกอบรมที่ได้รับในเรื่องการเดินทางสำรวจ

การเดินทาง ควรมีการวางแผนให้มีเวลาปฏิบัติงานวันละ ๖ ชม. โดยให้มีการเดินทางด้วยเท้าเป็นระยะทางพอสมควร

สำหรับเครื่องหมายลูกเสือหลวง กรรมการสอบควรกำหนดงานพิเศษที่ลูกเสือแต่ละคนจะต้องกระทำ และอาจมีการสัมภาษณ์หรือให้เขียนรายงานเกี่ยวกับงานพิเศษเหล่านี้

การฝึกอบรมที่จำเป็นต้องกระทำและได้รับอนุมัติ คือ

- การปฐมพยาบาล
- ความปลอดภัย
- แผนที่และเข็มทิศ
- เส้นทาง
- วิชาชาวค่าย (รวมทั้งเรื่องอาหารและอุปกรณ์)
- ทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเดินทางสำรวจ

เมื่อกลับจากการเดินทางสำรวจแล้ว คณะผู้เดินทางจะต้องรับรายงานต่อกรรมการสอบด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ตามที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนการเดินทางสำรวจ

การสอบ

ผู้เดินทางสำรวจแต่ละคนจะต้องถูกทดสอบ ในเรื่องต่อไปนี้

- การฝึกอบรมขั้นต้น และการวางแผน
- การเดินทางสำรวจที่เป็นการทดสอบ
- รายงานที่จะต้องกระทำภายหลังการเดินทางสำรวจ

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

ลักษณะเฉพาะ ให้ปฏิบัติข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้

๑. การเดินทางสำรวจต้องใช้เวลาน้อย ๒ วัน (พักแรมหนึ่งคืน) เดินทางไกล ๕๐ กม. ในท้องถิ่นที่ไม่คุ้นเคย และมีความลำบากในการเดินทางพอสมควร

๒. ขี่รถจักรยานเป็นระยะทาง ๕๐-๑๕๐ กม. ในท้องถิ่นที่ไม่คุ้นเคยและมีความลำบากหรือยุ่งยากในการเดินทางพอสมควร

๓. พายเรือเป็นระยะทาง ๓๐-๕๐ กม. ตามลำน้ำหรือชายฝั่งทะเล

๔. เดินทางสำรวจด้วยพาหนะอย่างอื่น ซึ่งต้องใช้ความอดทนพอทัดเทียมกับข้อกำหนดข้างต้น

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

ลักษณะเฉพาะ

๑. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษแล้ว
๒. ให้ปฏิบัติข้อหนึ่งข้อใด ดังต่อไปนี้
  - ๒.๑ การเดินทางสำรวจต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๔ วัน (พักแรม ๓ คืน) เดินทางไกล ๕๐-๗๐ กม. ในท้องถิ่นที่ไม่คุ้นเคย และมีความลำบากในการเดินทางมาก
  - ๒.๒ ขี่รถจักรยานเป็นระยะทาง ๑๕๐-๒๐๐ กม. ในท้องถิ่นที่ไม่คุ้นเคยและมีความยากลำบากหรือยุ่งยากในการเดินทางพอสมควร
  - ๒.๓ พายเรือเป็นระยะทาง ๕๐-๗๐ กม. ตามลำน้ำ หรือชายฝั่งทะเล
  - ๒.๔ เดินทางสำรวจด้วยพาหนะอย่างอื่น ซึ่งต้องใช้ความอดทนพอทัดเทียมกับข้อกำหนดข้างต้น

๔. การแสดงออกทางศิลปะ

วัตถุประสงค์

จัดให้มีการพัฒนาในเรื่องการรู้จักคุณค่าของศิลปะ โดยมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในงานศิลปะประเภทต่างๆ ที่ลูกเสือสนใจเป็นพิเศษ

คำว่า “ศิลปะ” (The Arts) เป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก และอาจกล่าวได้ว่าคลุมถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural activity) แทบทุกอย่าง

ศิลปะอาจแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ

(๑) ศิลปะทางการแสดง เช่น ดนตรี, ละคร, การฟ้อนรำ, วิพิธทัศนา, หุ่นกระบอก, การแสดงกล, การพูดในที่สาธารณะ, การโต้วาที ฯ

(๒) ทัศนศิลป์ (Visual Arts) เช่น การวาดภาพลายเส้น (Drawing), การวาดภาพระบายสี (Painting), การปั้นและการทำแบบจำลอง (Sculpture&Modelling), การถ่ายภาพ, การออกแบบแฟชั่น (Fashion Design) ฯลฯ

(๓) การช่าง (Crafts) เช่น การพิมพ์ภาพด้วยวิธีสกรีน (Screen Printing), เครื่องปั้นดินเผา, การลงยา, การทำเครื่องเงิน, การทำเครื่องถม, การแกะสลักไม้, การช่างหนัง, การทอ, การช่างโลหะ, การจักสาน, การเข้าเล่มหนังสือ ฯลฯ

(๔) ศิลปะทางอักษรศาสตร์ (Literary Arts) เช่น นวนิยาย, บทร้อยกรอง, การหนังสือพิมพ์, ชีวประวัติ, ความเรียง ฯลฯ

(๕) ศิลปะการวิจารณ์ (Criticism) เช่น ดนตรี, ละคร, ภาพยนตร์, โทรทัศน์, นิตยสารการศิลปะ, สถาปัตยกรรม ฯลฯ

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

แสดงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทางศิลปะ โดยกระทำเรื่องหนึ่งเรื่องใดต่อไปนี้ให้เป็นผลสำเร็จ

๑. เสนอผลงาน ๓ ชิ้น ซึ่งแสดงความก้าวหน้า (อาจเป็นการวาดภาพระบายสี, การปั้น, งานเขียน, การถ่ายภาพ ฯลฯ)

๒. แสดงหรือมีส่วนในการแสดงทางศิลปะ ภายในของลูกเสือหรือชั้นเรียน ๓ ครั้ง (อาจเป็นคนตรี, ละคร, การพูดในที่ประชุม ฯลฯ)

๓. ไปดูการแสดงหรือนิทรรศการอย่างน้อย ๓ ครั้ง หรืออ่านหนังสือในทางศิลปะอย่างน้อย ๓ เล่ม ตามคำแนะนำของกรรมการสอบ และต่อมากรรมการสอบผู้ได้ทำการสัมภาษณ์เห็นว่ามีความรู้ในทางศิลปะ กว้างขวางยิ่งขึ้นพอสมควร

หมายเหตุ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีความสามารถในทางศิลปะอยู่เดิม ควรพยายามผ่านการทดสอบตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

แสดงงานศิลปะในที่สาธารณะและแสดงได้ดีพอสมควร

๕. สมรรถภาพทางกาย (Fitness)

วัตถุประสงค์

เป็นบทเรียนขั้นต้นสำหรับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในเรื่องกิจกรรมทางกายประเภทต่างๆโดยมุ่งหมายให้ลูกเสือเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความคล่องทางกายและสมรรถภาพทั่วไปภายในเวลา กำหนด

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๑. มีบทบาทสำคัญในการอภิปรายในกองลูกเสือถึงผลของยาสูบ, เครื่องคองของเมา, ยาเสพติด และสิ่งเสพติดอื่น ๆ ที่มีต่อสุขภาพ โดยทั่วไป

๒. แสดงว่ามีความเจริญก้าวหน้าพอสมควรในการฝึกอบรมการบริหารร่างกายเป็นเวลา ๒ เดือน

๓. มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการกีฬาประเภทบุคคล เป็นเวลาอย่างน้อย ๒ เดือน และแสดงว่ามีความชำนาญเพิ่มขึ้น หรือมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการกีฬาประเภทชุด อย่างน้อยเป็นเวลา ๒ เดือน

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

๑. แสดงว่ามีความเจริญก้าวหน้าพอสมควร ในการฝึกอบรมการบริหารร่างกายเป็นเวลา ๔ เดือน

๒. มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการกีฬาประเภทบุคคล เป็นเวลาอย่างน้อย ๖ เดือน

๓. มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการกีฬาประเภทชุด เป็นเวลาอย่างน้อย ๖ เดือน และมุ่งหมายที่จะเล่นให้ถึงมาตรฐานระดับชาติ

หมายเหตุ กำหนดเวลาที่ระบุไว้สำหรับเครื่องหมายลูกเสือหลวง หมายความว่า เป็นเวลาที่ต่อจากที่ได้ กำหนดไว้สำหรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๖. อุดมคติ (Ideals)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ลูกเสือค้นพบด้วยตนเองว่า การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นประโยชน์แก่ตนเองอย่างไร

๒. เพื่อให้ลูกเสือเข้าใจหลักสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ

๓. เพื่อให้ลูกเสือรู้จักปฏิบัติตนเองให้สอดคล้องกับธรรมเนียมประเพณีทางสังคม ศีลธรรมจรรยา และพิธีกรรมทางศาสนา

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๑. จำและเข้าใจความหมายของคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ทั้งสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งโดยยกตัวอย่างประกอบ

๒. จำและเข้าใจความหมายของศีล ๕ ศีล ๘ และสามารถอาราธนาศีล, อาราธนาธรรม, อาราธนาพระปริตรได้

สอบได้ตามหลักสูตรธรรมศึกษา หรือเรียนรู้หลักสำคัญในพระพุทธศาสนา ในหมวดธรรมวิภาค เช่น โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓, อกุศลมูล ๓, อคติ ๔, อิทธิบาท ๔, พรหมวิหาร ๔, อริยสัจ ๔, สัมปยุตธรรม ๓ และในหมวดคิหิปฏิบัติ เช่น มิตรปฏิรูป ๔, มิตรแท้ ๔, สังคหวัตถุ ๔, สุขของคฤหัสถ์ ๔, ธรรมของฆราวาส ๔, ทิศ ๖, อบายมุข ๖

สำหรับผู้ไม่นับถือศาสนาอื่น ให้เรียนรู้ถึงหลักสำคัญของศาสนานั้นๆ ในทำนองเดียวกัน

๓. เลือกรายข้อเกี่ยวกับศีลธรรมในปัจจุบัน และพูดให้ที่ประชุมกองฟังอย่างมีเหตุผล

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

๑. ศึกษาศาสนาที่ตนนับถือ โดยเรียนรู้หลักธรรมในศาสนา และพิจารณาคำสอนในศาสนาเกี่ยวกับปัญหาสังคมในปัจจุบัน

๒. อธิบายว่าคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสอดคล้องกับศาสนาที่ตนนับถืออย่างไร และจะใช้เป็นหลักการแก้ไขปัญหาสังคมในปัจจุบันได้เพียงไร

๗. กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ (Pursuits)

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้ลูกเสือพัฒนากิจกรรมที่ตนสนใจเป็นพิเศษ หรือเลือกกิจกรรมใหม่ที่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน หย่อนใจ กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษจะกระทำเป็นรายบุคคล หรือกับกลุ่มบุคคลก็ได้บางอย่างอาจคิดตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่ และกลายเป็นกิจกรรมยามว่าง หรืองานอดิเรกจนตลอดชีวิต

กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษอาจแบ่งออกได้เป็น ๓ หมวด ให้เลือกอย่างน้อยเพียง ๑ อย่าง คือ

(๑) หมวดที่ใช้กำลังกายเป็นส่วนใหญ่ เช่น การยิงธนู, การขี่รถจักรยาน, การขี่รถจักรยานยนต์, การขี่ม้า, การแข่งเดินทางไกลแบบลูกเสือ (Orienteering), การกระโดดหอสูง, การเล่นเรือใบ, การยิงปืน, การเดินป่า, การตีบกระดานเลน ฯลฯ

(๒) หมวดที่ใช้สติปัญญาเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเลี้ยงต้นไม้แคระ (Bonsai), การทำแบบจำลอง (Model Making), การครีว, วิทย์, โทรทัศน์, ช่างเครื่องยนต์, การเจียรไนพลอย, ภาษาต่างประเทศ, การทำสวน, การพิมพ์, การพิมพ์ดีด, การช่างโลหะ, การผลิตวารสาร, การช่างไม้, การผูกเงื่อน, การเลี้ยงและผสมพันธุ์สัตว์เลี้ยง, การสัญญาณ (Signalling), การต่อเรือ (Boat Building) ฯลฯ

(๓) หมวดวิชาการ (Academies) เช่น เศรษฐศาสตร์, ภูมิศาสตร์, ประวัติศาสตร์, ภาษา, ชีววิทยา, เคมี ฟิสิกส์, คณิตศาสตร์ ฯลฯ

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๑. ปฏิบัติกิจกรรมที่สนใจอย่างสม่ำเสมอ และสำหรับกิจกรรมบางประเภท เข้าใจกฎแห่งความปลอดภัยของกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ลูกเสืออาจเลือกกิจกรรมใหม่ๆ ที่ตนสนใจเป็นพิเศษซึ่งจะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเดิมก็ได้

๒. สามารถแสดงผลงาน และชี้แจงให้กรรมการสอบเข้าใจว่าตนได้ใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษอย่างไร

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

๑. ปฏิบัติกิจกรรมที่ตนสนใจอย่างสม่ำเสมอ และสำหรับกิจกรรมบางประเภท เข้าใจกฎแห่งความปลอดภัยของกิจกรรมประเภทนั้นๆ ด้วย

๒. สามารถแสดงผลงานที่มีมาตรฐานสูงกว่า มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๓. ช่วยหมู่ลูกเสือสามัญให้รู้จักประกอบกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ และสำหรับกิจกรรมบางประเภทสอนให้เข้าใจ และปฏิบัติตามกฎแห่งความปลอดภัยของกิจกรรมประเภทนั้นๆ ด้วย

๘. บริการ

วัตถุประสงค์

เพื่อสอนให้ลูกเสือเห็นความต้องการของชุมชน และรู้จักวิธีที่จะสนองความต้องการนั้นๆ บางประการเท่าที่พอจะช่วยได้

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

๑. ผ่านการฝึกอบรมซึ่งใช้เวลารวม ๑๐ ชั่วโมง ในเรื่องปฐมพยาบาลและเหตุฉุกเฉินเพื่อเป็นการเสริมความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสำหรับเครื่องหมายลูกเสือโลก

๒. ให้บริการแก่ชุมชนเป็นเวลาอย่างน้อย รวม ๑๐ ชั่วโมง ในระยะเวลา ๒ เดือน

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือหลวง

๑. ช่วยในการดำเนินการกองลูกเสือสำรอง หรือกองลูกเสือสามัญอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลา ๖ เดือน โดยตนเองจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมที่จำเป็นด้วย

๒. ให้บริการแก่โครงการพัฒนาชุมชนเป็นเวลาอย่างน้อย รวม ๒๐ ชั่วโมง ในระยะเวลา ๖ เดือน

หมวด ๕

เครื่องหมายสายยางยศ และเครื่องหมายวิชาพิเศษ

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เครื่องหมายสายยางยศลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

หลักสูตร

(๑) ได้เป็นลูกเสือเอกหรือสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกมาแล้ว

(๒) สอบได้วิชานักผจญภัย และวิชาต่อไปนี้อีก ๒ วิชา คือ

นักดาราศาสตร์, นักอุตุนิคมวิทยา, การจัดค่ายพักแรม, ผู้พิทักษ์ป่า,

นักเดินทางไกล, หัวหน้าคนครัว, นักบุกเบิก, นักสะกดรอย, นักธรรมชาติวิทยา

(๓) ต้องถักสายหนัง เครื่องหมายสายยางยศของตนเอง

เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ข้อ ๑ นักผจญภัย

หลักสูตร

(๑) เดินทางไกล ไปอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา ๑ คืน การไปอยู่ค่ายพักแรม

ต้องเดินไปยังท้องถิ่นที่ลูกเสือไม่คุ้นเคยจำนวนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ที่จะไปอยู่ค่ายพักแรมควรแบ่งเป็นชุด ชุดละ ๔ คน

การเดินทางไกลต้องมีระยะทางอย่างน้อย ๘ กิโลเมตรและในระหว่าง

การเดินทาง ให้สมมติว่ามีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นอย่างน้อย ๕ อย่าง

เช่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือมีผู้ติดอยู่ในที่สูง, การใช้เข็มทิศ,

การปฏิบัติงานเวลากลางคืน, การแปลรหัส และเหตุฉุกเฉินทางน้ำ เป็นต้น

เหตุฉุกเฉินเช่นว่านี้ ให้เว้นระยะห่างกันพอสมควร และลูกเสือจำเป็นต้อง

มีความรู้ในเรื่องแผนที่และเข็มทิศ จึงจะสามารถเดินทางไปถึงจุดหมาย

ปลายทางได้

การฝึกอบรมวิชานี้ ต้องมีลักษณะเป็นการทดสอบอย่างจริงจังในเรื่องการ

ตัดสินใจ, ความคิดริเริ่ม และการพึ่งตนเอง

(๒) สามารถปฏิบัติได้ ๓ ข้อ ในเรื่องต่อไปนี้

๒.๑ ขึ้นต้นไม้จากพื้นได้สูงไม่น้อยกว่า ๕ เมตร

๒.๒ ขว้างหรือโยนเชือกช่วยชีวิตยาว ๑๘ เมตรให้ตกอยู่ในระหว่าง

หลัก ๒ หลัก ซึ่งปักห่างกัน ๑.๒๐ เมตร โดยผู้ขว้างยืนอยู่ห่าง

หลักทั้งสอง ๑๕ เมตร ให้เชือกตกอยู่ในระหว่างหลัก กำหนด ๒ ครั้ง

ใน ๓ ครั้ง

๒.๓ ใต้เชือกจากพื้นได้สูง ๔.๕๐ เมตร

๒.๔ ไรยตัวตามเชือกสูง ๖.๐๐ เมตร

๒.๕ ว่ายน้ำโดยสวมเครื่องแต่งกายเป็นระยะทาง ๑๘.๐๐ เมตร

๒.๖ กระโดดข้ามเครื่องกีดขวางสูง ๒ ใน ๓ ของส่วนสูงตัวเอง

ข้อ ๒ นักดาราศาสตร์

หลักสูตร

- (๑) รู้จักดาวและกลุ่มดาวที่สำคัญ ซึ่งมองเห็นในเขตรัฐที่ตนอยู่และรู้ตำแหน่งที่อยู่ของดาวตามเวลาที่กำหนดให้
- (๒) สามารถบอกเวลาโดยการสังเกตดาว
- (๓) รู้จักทางช้างเผือก (Galactic System) และกลุ่มดาว Star Clusters
- (๔) สร้างหุ่นจำลองอย่างธรรมดา เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะบางประการของระบบสุริยจักรวาล
- (๕) รู้จักเครื่องมือที่ใช้และงานที่ปฏิบัติในหอดูดาว รู้จักหอดูดาวที่สำคัญๆของโลก ตลอดจนที่ตั้งและความเหมาะสมในทางธรรมชาติ รวมทั้งงานพิเศษที่หอดูดาวนั้นปฏิบัติอยู่ และรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับกล้องโทรทรรศน์ของหอดูดาวนั้นๆ
- (๖) มีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์ในอวกาศ, ดาวเทียม และการที่มนุษย์สามารถขึ้นไปถึงดวงจันทร์

ข้อ ๓ นักอุตุนิยมวิทยา

หลักสูตร

- (๑) ทำบันทึกประจำวันเกี่ยวกับเรื่องลมฟ้าอากาศ จากการสังเกตด้วยตนเองเป็นเวลาอย่างน้อย ๑ เดือนในบันทึกนั้น อย่างน้อยให้กล่าวถึงเรื่องต่อไปนี้
  - กำลังและทิศทางของลม
  - ชนิดและปริมาณของเมฆ
  - ลมฟ้าอากาศ
  - อุณหภูมิ
  - ความกดอากาศ
  - ปริมาณน้ำฝน
- (๒) เข้าใจประโยชน์ และหลักในการทำงานของเครื่องมือต่อไปนี้กับให้สร้างเครื่องมือแบบง่ายๆขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด
  - เทอร์โมมิเตอร์
  - บาโรมิเตอร์

-เครื่องบันทึกแสงแดด (Sunshine Recorder)

-แอนนิโมมิเตอร์ (Anemometer)

-เครื่องวัดปริมาณน้ำฝน

(๓) เข้าใจวิธีทำและสามารถอ่านแผนที่อากาศ

(๔) เข้าใจคำต่อไปนี้ และให้แสดงแผนผังประกอบคำอธิบายด้วย

-ความชื้นสัมพัทธ์

-จุดน้ำค้าง

-ไอโซบาร์

-มิลลิบาร์

-ไอโซเทอม

-แนวปะทะของอากาศเย็น

-แนวปะทะของอากาศอุ่น

ข้อ ๔ ผู้จัดการค่ายพักแรม

หลักสูตร

(๑) ได้เคยไปอยู่ค่ายพักแรมมาแล้วใน โอกาสต่าง ๆ กัน ๕ ครั้ง สถานที่พักแรม

แตกต่างกันอย่างน้อย ๒ แห่ง

(๒) สาธิตเรื่องต่อไปนี้ ๓ อย่าง

๒.๑ การใช้ถ่านสำหรับหุงต้มอาหาร

๒.๒ การก่อกองไฟสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ

๒.๓ การกางเต็นท์สำหรับหมู่ลูกเสือ

๒.๔ การตากเสื้อผ้าและเครื่องนอนที่เปียกชื้นให้แห้งในระหว่างที่
อยู่ค่ายพักแรม

๒.๕ การป้องกันไฟไหม้ระหว่างอยู่ค่ายพักแรม

(๓) อธิบาย และสาธิตวิธีต่างๆ ที่ใช้ในค่ายพักแรมในเรื่องต่อไปนี้ ๔ อย่าง

๓.๑ การระวังรักษาอาหาร

๓.๒ การระวังรักษาน้ำดื่ม

๓.๓ การระวังรักษาที่หุงต้มอาหาร

๓.๔ การกำจัดขยะ

๓.๕ การสร้างและระวังรักษาส้วมชั่วคราว

(๔) มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับการอยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ

(๕) สาธิตความสามารถในการใช้เครื่องมือต่อไปนี้ ๓ อย่าง

๕.๑ ขวานสำหรับโค่นต้นไม้

๕.๒ เลื่อย

๕.๓ ค้อนหนัก เช่น สำหรับตอกเสา

๕.๔ ฝิ่งกากไม้

๕.๕ เครื่องมือลิดกิ่งไม้

๕.๖ เครื่องมือที่ใช้เครื่องยนต์ เช่น เครื่องยนต์ตัดหญ้า, เลื่อย,
สว่านไฟฟ้า ฯลฯ

(๖) สถิติการบรรจุและเครื่องใช้ต่างๆสำหรับการปฐมพยาบาลลูกเสือ ๑ หมู่
ในระหว่างอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา ๗ วัน

(๗) อภิปรายกับกรรมการสอบถึงสิ่งที่ตนอยากเห็นในการพัฒนาและปรับปรุง
ค่ายลูกเสือถาวรที่ตนคุ้นเคย

ข้อ ๕ ผู้พิทักษ์ป่า

หลักสูตร

(๑) สามารถบอกชื่อต้นไม้ต่างๆ ๒๐ชนิด รู้จักประโยชน์ของไม้ชนิดต่างๆและรู้จัก
ไม้ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง ทั้งสามารถบอกชื่อต้นไม้ได้ในระยะไกลพอสมควร

(๒) มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างของต้นไม้, การกินอาหาร, การหายใจ และ
การเจริญเติบโตของต้นไม้ยืนต้น

(๓) รู้จักอันตรายที่จะเกิดแก่ต้นไม้และป่าไม้ จากสิ่งต่อไปนี้ คือ ไฟไหม้,
แมลงต่างๆเชื้อโรค และสัตว์ต่างๆ กับทั้งสามารถอภิปรายถึงวิธีกำจัดอันตราย
ดังกล่าวข้างต้น

(๔) รู้จักการเปลี่ยนแปลงพุ่มไม้, การย้ายต้นอ่อนที่พุ่มไม้ไปปลูกในที่ใหม่ ซึ่งได้
จัดเตรียมไว้แล้ว ทั้งรู้วิธีบำรุงรักษาต้นไม้ให้อยู่ในสภาพอันดี

(๕) รู้จักโคนและตกแต่งต้นไม้

ข้อ ๖ นักเดินทางไกล

หลักสูตร

(๑) สถิติการบรรจุสิ่งของต่างๆลงในเครื่องหลัง สำหรับการเดินทางไกล
๒๔ ชั่วโมง น้ำหนักเครื่องหลังไม่เกิน ๒๐กก. รวมทั้งอาหารด้วย

สามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกสิ่งของที่บรรจุในเครื่องหลัง

(๒) เข้าร่วมในการเดินทางไกล ๓ ครั้ง ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ ๑, ๒ มีระยะทางแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๑๖ กม. นอนกลางแจ้ง ๑ คืน

ครั้งที่ ๓ มีระยะทางไม่น้อยกว่า ๔๘ กม. นอนกลางแจ้ง ๒ คืน

การเดินทางไกลทุกครั้ง ให้นำเครื่องหลังติดตัวไปด้วย และทำสมุดปฐม

ให้ได้มาตรฐานอันดี

- (๓) เลือกเส้นทางเดินทางไกลระยะทาง ๒๔ กม. จากแผนที่ของทางราชการโดยให้เหตุผลในการเลือกเส้นทางเช่นนั้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในท้องถิ่นของตน
- (๔) ทำสิ่งของเครื่องใช้ในการเดินทางไกลอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น เต็นท์, ถุงนอน, เครื่องหลัง หรือถุงสำหรับบรรจุเครื่องใช้ต่างๆที่จำเป็น
- (๕) มีความรู้ในเรื่องการอนามัยส่วนบุคคล เช่น การรักษาเท้า, รองเท้า, ถุงเท้า ฯลฯ

ข้อ ๗ หัวหน้าคนครัว

หลักสูตร

- (๑) ประกอบอาหารสำหรับลูกเสือ ๑ หมู่ โดยมีการหุงข้าว, ึ่งข้าว หรือหลามข้าว และทำกับข้าว ๔ อย่าง
- (๒) รู้จักซื้ออาหาร, จัดรายการอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และมีปริมาณเพียงพอ สำหรับลูกเสือ ๒ หมู่ หมู่ละ ๕ คน ที่ไปอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา ๑ สัปดาห์
กรรมการสอบเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินที่จะซื้ออาหารให้
- (๓) สามารถประกอบอาหารร้อน ๒ อย่าง และเครื่องดื่มร้อน ๑ อย่าง โดยไม่ใช้ภาชนะอื่นใดนอกจากหม้อหุงต้มสนาม

ข้อ ๘ นักบุกเบิก

หลักสูตร

- (๑) เข้าใจลักษณะสำคัญของชนิดและขนาดต่างๆของเชือกที่คนทำขึ้น และพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆที่อาจใช้เป็นเชือก เช่น หวาย, ป่าน ปอ, กก, เถาวัลย์ ฯลฯ
รู้จักวิธีขุดและรักษาเชือก ตลอดจนวิธีประเมินกำลังและลักษณะของเชือก
- (๒) สามารถดูแลความปลอดภัยอย่างมั่นใจในการใช้เชือก เชือก เข้าใจอันตรายที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องของผู้นำ, การไม่รักษาวินัย, การใช้เครื่องมือที่ผิดพลาดหรือเกินกำลัง และการผูกเงื่อนเชือกที่ไม่ถูกต้อง
เข้าใจอันตรายฉุกเฉินอาจเกิดขึ้นเนื่องจากเชือกขาด หรือคลายเกลียว
- (๓) เข้าใจและสามารถแสดงวิธีใช้สมอบกที่เหมาะสมแก่โครงการ, สถานที่ และที่ดินต่างๆรวมทั้งพื้นดินที่ขุยหรือเฉอะแฉะ
- (๔) สามารถแสดงความชำนาญในการผูกเงื่อน, การผูกแน่น, การแทงเชือก และการพันหัวเชือกในระหว่างการเดินทางระยะสั้น แต่ต้องใช้เทคนิคต่างๆในการบุกเบิกตามสถานการณ์ ดังที่กรรมการผู้สอบกำหนดให้อย่างน้อย ๓ ใน ๔ ของสถานการณ์เหล่านี้ จะต้องทำให้สำเร็จเป็นที่พอใจ โดยใช้เทคนิคที่ถูกต้อง

และไม่ชักช้าจนเกินไป

หมายเหตุ ควรจัดอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ในการบุกเบิกทางไว้
อย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้ลูกเสือเลือกใช้สิ่งที่ตนต้องการโดยเสรี

ในการจัดทำโครงการบุกเบิก ลูกเสือจะต้องเป็นผู้จัดทำด้วยตนเองโดยตลอด
แต่ผู้อื่นอาจช่วยถือหรือดึงสิ่งต่างๆได้ในเมื่อได้รับคำขอร้องจากลูกเสือ

- (๕) แสดงบทบาทสำคัญ โดยมีใช้หัวหน้า ในการจัดทำโครงการบุกเบิกของหมู่
ลูกเสือโครงการหนึ่ง ซึ่งกรรมการสอบเลือกให้หมู่ลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ
จัดทำ
- (๖) เป็นผู้นำของหมู่ในการจัดทำตามโครงการบุกเบิกที่ตนร่างขึ้นเอง โดยมีได้รับ
ความช่วยเหลือจากผู้ใด แบบโครงการนี้จะต้องมีภาพประกอบและแบบจำลอง,
มีมาตราส่วน, วิธีดำเนินงาน, รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับบรรดาเครื่องใช้ที่
จำเป็น และกำหนดเวลาปฏิบัติงานโดยประมาณ

หมายเหตุ

๑. ลูกเสือมีอิสระในการเลือกชนิด หรือปัญหาของโครงการแต่อาจขอคำ
แนะนำจากกรรมการสอบได้

๒. โครงการก่อสร้างตามข้อ (๕) และ (๖) ต้องเป็นชนิดต่าง ๆ กัน คือ แพ,
หอคอย, เสากระโดง, สะพาน, ปั้นจั่น ฯลฯ และมีขนาดพอสมควรเหมาะที่จะ
ใช้ทักษะในการเทคนิคของการบุกเบิก

ข้อ ๕ นักสะกดรอย

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายนักสังเกตและจำ หรือการพรางตามหลักสูตรลูกเสือสามัญ
หรือเคยได้รับเครื่องหมายดังกล่าวมาแล้ว
- (๒) รู้จักและสามารถอธิบายลักษณะที่แตกต่างกัน ๒ อย่างของรอยเท้าคนที่
แตกต่างกัน ๑ รอย ทั้งที่สวมรองเท้าหรือไม่สวมรองเท้า
- (๓) สามารถอธิบายเหตุการณ์ ๓ เรื่อง ได้ถูกต้องพอสมควร โดยพิจารณาจากรอยที่
ปรากฏบนทราย หรือวัสดุธรรมชาติอย่างอื่น
- (๔) หล่อรอยเท้าคน, สัตว์, รถยนต์หรือรถจักรยานด้วยปูนปลาสเตอร์ รวม ๖ รอย
ทุกรอยให้ทำด้วยตนเองทั้งสิ้น กับให้มีฉลากบอกวันที่และสถานที่ที่หล่อรอย
เหล่านั้นด้วย

ในจำนวนรอยดังกล่าวข้างต้น ต้องมีรอยเท้าคนหรือสัตว์อย่างน้อย ๒ รอย

- (๕) ทำทางสะกดรอย (Trail) มีระยะทางยาวอย่างน้อย ๑ กม. โดยให้มีเครื่องหมาย
ทำด้วยวัสดุธรรมชาติที่แตกต่างกันอย่างน้อย ๔ ชนิด จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐

เครื่องหมาย

ทางสะกดรอยดังกล่าวให้ทำบนเส้นทางที่ลูกเสือไม่คุ้นเคย

ข้อ ๑๐ นักธรรมชาติวิทยา

หลักสูตร

- (๑) แสดงหลักฐานว่า เป็นผู้สนใจในเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติโดยทั่วไปและมีความรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดต่อไปนี้เป็นพิเศษ
  - ๑.๑ ต้นไม้ใหญ่และไม่พุ่ม
  - ๑.๒ ดอกไม้ป่า
  - ๑.๓ ชีวิตของนก
  - ๑.๔ ผีเสื้อ หรือแมลงอย่างหนึ่งอย่างใด
  - ๑.๕ สัตว์ป่า (พื้นเมือง)
  - ๑.๖ ต้นเฟิร์น หรือหญ้านชนิดต่างๆ
  - ๑.๗ ชีวิตตามชายทะเล หรือในสระ
  - ๑.๘ หิน หรือซากสัตว์และต้นไม้ที่กลายเป็นหินทั้งนี้ให้มีการสะสม, เก็บตัวอย่าง, ทำสมุดปฐมนิพนธ์และอื่นๆเพื่อแสดงว่ามีความสนใจในเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติโดยแท้จริง
- (๒) อภิปรายกับกรรมการสอบถึงผลของการสังเกตของตน และแหล่งความรู้ที่ได้มาเช่น พิพิธภัณฑ์, หนังสือ และอื่นๆ

ข้อ ๑๑ การสื่อสารด้วยยานพาหนะ

หลักสูตร

- (๑) แสดงว่ามีความรู้กฎจราจร, สัญญาณจราจร, เครื่องหมายทางหลวง, หมายเลขทางหลวง และสามารถอ่านแผนที่แสดงเส้นทางได้
- (๒) สามารถขับขี่รถจักรยาน, รถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ได้
- (๓) สามารถซ่อมรถจักรยาน, รถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ได้
- (๔) สามารถส่งข่าวที่ได้รับมอบหมายด้วยวาจา มีจำนวนคำไม่น้อยกว่า ๔๐ คำได้อย่างถูกต้อง ภายหลังจากที่ได้เดินทางไปไม่น้อยกว่า ๘ กิโลเมตร
ในระหว่างการเดินทาง ลูกเสือจะต้องแก้ปัญหาต่างๆตามที่กรรมการสอบได้กำหนดให้ด้วย
- (๕) ทำรายงานเกี่ยวกับเหตุฉุกเฉิน เช่น อุบัติเหตุจากรถยนต์ โดยมีแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุพร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆที่พอเพียง สำหรับตำรวจและแพทย์
- (๖) เขียนข่าวตามคำบอก แล้วนำไปส่งให้แก่สถานที่ผู้รับซึ่งอยู่ห่างจากผู้ส่งอย่าง

น้อย ๘ กิโลเมตร โดยให้ดูจากแผนที่เท่านั้น

ข้อ ๑๒ นักดับเพลิง

หลักสูตร

- (๑) สอบได้วิชาบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสูตรของกรมตำรวจ หรือ
- (๒) มีความรู้และทักษะในเรื่องต่อไปนี้ คือ
  - ๒.๑ รู้ประวัติและแบบธรรมเนียมเกี่ยวกับการดำเนินงานและหน้าที่ต่อไปนี้
    - ๒.๑.๑ เขตปฏิบัติงานของหน่วยดับเพลิงในท้องที่ของตน
    - ๒.๑.๒ เขตปฏิบัติงานของหน่วยดับเพลิงในท้องที่อื่น
  - ๒.๒ รู้จักอันตรายอันเกิดจากอัคคีภัย และการป้องกันอัคคีภัยที่พึงระมัดระวังในบ้าน และสำนักงานลูกเสือของตน ในเรื่องต่อไปนี้ :
น้ำมันเชื้อเพลิง, ถ่านไฟ, ไฟฟ้า, พิวส์, การเก็บของ, ดอกไม้ไฟ, ระเบิด, กองไฟ, สิ่งที่ทำให้เกิดควันไฟ ฯลฯ
  - ๒.๓ อธิบายวิธีช่วยคนให้พ้นจากอัคคีภัย กับสาธิตวิธีช่วยคนสิ้นสติโดยคลานออกจากบริเวณที่เกิดอัคคีภัย
  - ๒.๔ สาธิตวิธียกและนำคนสิ้นสติตามวิธีการของนักผจญเพลิง
  - ๒.๕ รู้สาเหตุที่ทำให้เกิดความร้อนและไฟไหม้หลอดจนวิธีดับไฟ
รู้และสาธิตวิธีใช้น้ำยาเคมีดับเพลิง, ใช้น้ำสายยางสูบน้ำ(สำหรับรดน้ำต้นไม้) ดับเพลิง, สาธิตการใช้เสื่อตีหรือกลบไฟ
  - ๒.๖ สาธิตการวิ่งคลี่สายสูบลดับเพลิง และต่อเข้ากับหัวสูบล กับรู้จักวิธีที่จะถือหัวสูบล
  - ๒.๗ สามารถตอบคำถามในเรื่องการปฏิบัติงานของสถานีดับเพลิงและการใช้อุปกรณ์ต่างๆในการดับเพลิงโดยทั่วไป

ข้อ ๑๓ นักสัญญาณ

หลักสูตร

- (๑) ส่งและรับข้อความสัญญาณธงไม่น้อยกว่า ๑๕๐ ตัวอักษร ในอัตรา ๖ นาทีต่อ ๔๕ ตัวอักษร
- (๒) ส่งและรับข้อความตามระบบมอร์สไม่น้อยกว่า ๑๕๐ ตัวอักษร โดยใช้เสียงในอัตรา ๑ นาที ต่อ ๔๐ ตัวอักษร โดยใช้แสงในอัตรา ๑ นาที ต่อ ๓๐ ตัวอักษร
- (๓) สาธิตว่า รู้ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งและการรับข้อความโดยสัญญาณ
- (๔) ส่งสัญญาณตามระบบมอร์ส และสัญญาณธงในระยะทางไกลไม่น้อยกว่า ๑ กิโลเมตร ในอัตรา ๑ นาทีต่อ ๒๐ ตัวอักษร โดยไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้ามาก่อน

หมายเหตุ ในการทดสอบทุกครั้ง ต้องถูกร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป จึงจะนับว่าสอบได้
สถานที่ส่งและรับสัญญาณกลางแจ้ง ต้องห่างกันไม่น้อยกว่า ๑๕๐ เมตร
สถานที่ส่งและรับสัญญาณ โดยทางเสียง ต้องแยกห้องกัน

ข้อ ๑๔ นักสารพัดช่าง

หลักสูตร

เลือกสาขาให้กรรมการสอบดู ๘ อย่างต่อไปนี้ โดยลูกเสือเป็นผู้เลือก

- (๑) ใส่กระจกในกรอบไม้ และกรอบเหล็ก
- (๒) ช่วยทาสีหรือใช้กระดาษปิดฝาห้อง
- (๓) ซ่อมวัสดุที่ทำด้วยปูน
- (๔) ซ่อมประตูบ้าน, หน้าต่าง หรือรั้ว
- (๕) ซ่อมเครื่องใช้ และเครื่องตกแต่งบ้านที่ชำรุดเล็กน้อยๆ เช่น ม่าน, เบาะ, เก้าอี้, เครื่องใช้ที่มีลูกด้อเล็กๆ สำหรับช่วยให้เคลื่อนที่ง่าย ฯลฯ
- (๖) ช่วยทำหรือซ่อมทางเท้า
- (๗) ปะเสื่อผ้า และซุนถุงเท้าให้เรียบร้อย
- (๘) ทำความสะอาดและใช้ยาขัดตัวถังรถยนต์ให้เงา
- (๙) ซักรีดเสื้อผ้า
- (๑๐) ผสมคอนกรีต และใช้คอนกรีตซ่อมแซมสิ่งชำรุดเล็กน้อยๆ
- (๑๑) ซ่อมแซมเครื่องเล่นของเด็ก
- (๑๒) ทาสีประตูบ้านหรือรั้วบ้าน
- (๑๓) ทาปูนขาวหรือทาสีกำแพง
- (๑๔) ปรับกระดิ่งไฟฟ้า, เปลี่ยนโคมไฟฟ้า, ติดโป๊ะไฟฟ้า และเปลี่ยนฟิวส์
- (๑๕) ถัดมีด, ขวาน หรือแต่งฟันเลื่อยให้คม
- (๑๖) ปูเสื่อน้ำมันหรือพรมน้ำมัน

ข้อ ๑๕ นักโบราณคดี

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของมนุษย์ยุคหนึ่งยุคใด และวัฒนธรรมของมนุษย์ในยุคนั้นๆ
- (๒) เข้าใจคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการปฏิสังขรณ์โบราณวัตถุ
- (๓) รู้จักผลเสียของการขุดค้นโบราณวัตถุ โดยผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมและรู้จักความสำคัญของการบันทึกเหตุการณ์อันถูกต้องไว้เป็นหลักฐาน
- (๔) ทำสมุดปฐมพร้อมด้วยภาพร่างและภาพถ่าย หรือภาพถ่ายอย่างเดี่ยวเกี่ยวกับการขุดค้นซึ่งตนได้ช่วยเหลือ หรือการสำรวจสถานที่ ซึ่งได้มีการค้นพบวัสดุที่มีคุณค่าทางโบราณคดี

ข้อ ๑๖ นักสะสม

หลักสูตร

- (๑) ทำการสะสมสิ่งของชนิดหนึ่งอย่างเรียบร้อย และจัดให้ถูกต้องตามระบบ เป็นเวลาอย่างน้อย ๖ เดือน
- (๒) ลักษณะหรือเรื่องของการสะสมให้ลูกเสือเป็นผู้เลือก ตัวอย่างเช่น ดวงตราไปรษณียากร หน้าไม้จืดไฟ เงินตรา เปลือกหอย แมลง แร่ธาตุและ วัตถุมงคล ฯลฯ
- (๓) การสะสมต้องมีปริมาณพอสมควร ซึ่งจะต้องคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

ข้อ ๑๗ นักดนตรี

หลักสูตร

- (๑) ร้องเพลงเดี่ยว ๑ เพลง ที่เหมาะสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ
- (๒) ร้องเพลงเดี่ยวโดยมีลูกคู่รับ จะร้องด้วยเสียงสูง, เสียงทุ้ม หรือเสียงต่ำก็ได้ โดยร้องเป็นท่อนๆ
- (๓) นำร้องเพลงในการชุมนุมรอบกองไฟโดยใช้เพลงต่างๆที่อยู่ใน ความนิยม ๕ เพลง
- (๔) รู้จักทำนองเพลงที่อยู่ในความนิยมอย่างน้อย ๕ เพลงจากจำนวน ๖ เพลง ที่กรรมการสอบร้องฮัมหรือบรรเลงให้ฟัง
- (๕) อ่านโน้ตเพลง ๓ เพลง โดยการร้องเพลงหรือเล่นเครื่องดนตรีอย่างหนึ่งอย่างใดประกอบ
- (๖) รู้จักหน้าที่ของเครื่องบรรเลงต่างๆในวงปี่พาทย์, เครื่องสาย, มโหรี, อังกะลุง และแตรวง

หมายเหตุ สำหรับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ยังไม่ได้เรียนการอ่านโน้ตแต่มีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีอย่างหนึ่งอย่างใด จะได้สอบ โดยการบรรเลง ๑๐ เพลง แทนการอ่านโน้ตก็ได้

ข้อ ๑๘ นักถ่ายภาพ

หลักสูตร

- (๑) ผลิตภาพถ่าย ๑๒ ภาพ ซึ่งตนเองเป็นผู้ถ่าย ภาพเหล่านี้ต้องประกอบด้วยภาพ ชนิดต่างๆอย่างน้อย ๔ ชนิด เช่น ภาพทิวทัศน์, ภาพสัตว์, ภาพคนและภาพ ที่มีการเคลื่อนไหว
- (๒) อภิปรายกับกรรมการสอบในเรื่องต่อไปนี้

๒.๑ ลักษณะสำคัญของกล้องถ่ายรูป (กล่าวคือ ที่ปิดหน้ากล้อง, รูรับแสง,

การปรับระยะชัดของเลนส์) และวิธีใช้สิ่งต่างๆดังกล่าวเพื่อให้เกิด
ผลดีทางเทคนิค

๒.๒ กล้องถ่ายรูปแบบต่างๆที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

๒.๓ การใช้เครื่องอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ที่ตั้งกล้อง, เครื่องวัดแสง,
กระจกมองแสง และเลนส์ถ่ายภาพใกล้

- (๓) หาข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่างๆจากภาพที่กรรมการสอบส่งให้พิจารณา
- (๔) แสดงความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพคน, ภาพสัตว์ หรือภาพสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น
ผลไม้, โຕ้ะ, แก้ว ฯลฯ

ข้อ ๑๙ นักกีฬา

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับกติกาของกีฬาประเภทต่างๆอย่างน้อย ๒ อย่าง เช่น
ฟุตบอล, รักบี้, ฮอกกี้, บาสเกตบอล, วอลเลย์บอล, เทนนิส, แบดมินตัน,
ตะกร้อ ฯลฯ

สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการ เช่น เป็นผู้ตัดสินหรือผู้กำกับเส้นในการ
แข่งขันกีฬา

- (๒) เล่นกีฬาประเภทชุดสองอย่าง และแสดงว่ามีความสามารถเล่นได้ดีพอสมควร
กับทั้งมีน้ำใจเป็นนักกีฬาด้วย

- (๓) สามารถอภิปรายกับกรรมการสอบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นกีฬาและ
แสดงว่า มีความรู้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับประวัติของกีฬาสองประเภทซึ่งตนเองเป็น
ผู้เล่น

- (๔) รู้จักชื่อ และสถิติการเล่นของนักกีฬาสองคนในระดับท้องถิ่น, ระดับชาติ หรือ
ระดับนานาชาติ สามารถอภิปรายกับกรรมการสอบเกี่ยวกับนักกีฬาสองคนนี้
และแสดงว่าได้ทำการศึกษาหรือค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่ตนได้เลือก
มาพอสมควร

ข้อ ๒๐ นักกรีฑา

หลักสูตร

ให้เลือกปฏิบัติรวม ๔ อย่าง จากกรีฑาประเภทลู่และลานต่อไปนี้
หมวดละ ๑ อย่าง และให้ได้มาตรฐานอย่างต่ำดังนี้

หมวด ก.	วิ่ง	๑๐๐ เมตร	๑๕ วินาที
	วิ่ง	๒๐๐ เมตร	๓๓ วินาที
	วิ่ง	๔๐๐ เมตร	๑ นาที ๑๕ วินาที

หมวด ข.	วี่ง	๘๐๐ เมตร	๓ นาที ๘ วินาที
	วี่ง	๑,๕๐๐ เมตร	๕ นาที ๕๐ วินาที
หมวด ค.	วี่งกระโดดสูง	๑.๒๓ เมตร	
	วี่งกระโดดไกล	๔.๐๐ เมตร	
หมวด ง.	ขว้างจักร (๑ กก.)	๒๐.๐๐ เมตร	
	ทุ่มน้ำหนัก (๔ กก.)	๗.๘๔ เมตร	

หมายเหตุ กรรมการสอบอาจลดหย่อนข้อกำหนดลงได้
ในกรณีที่มีลมแรงหรือสภาพพื้นที่ไม่ดี

ข้อ ๒๑ นักพิมพ์ดีด

หลักสูตร

- (๑) รู้จักใช้ส่วนต่างๆของเครื่องพิมพ์ดีด
- (๒) รู้จักเทคนิคการพิมพ์ ดังนี้
  - ๒.๑ การนั่ง
  - ๒.๒ การใช้กระดาษเพื่อพิมพ์ชุดเดียวหรือหลายชุด
  - ๒.๓ การตั้งระยะ
  - ๒.๔ การวางนิ้วเพื่อพิมพ์สัมผัส
- (๓) รู้จักพิมพ์ประโยคและข้อความ โดยการแบ่งวรรคตอน, แบ่งคำ และแก้คำผิด ฯลฯ
- (๔) รู้จักระวังรักษาเครื่องพิมพ์ ในขณะที่พิมพ์และเมื่อพิมพ์เสร็จแล้ว
- (๕) สามารถพิมพ์ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษได้ไม่ต่ำกว่านาทีละ ๒๕ คำ

ข้อ ๒๒ นักแสดงการบันเทิง

หลักสูตร

- (๑) ร่วมมือในการเขียนและวางแผนการบันเทิงระยะสั้นสำหรับกองหรือกลุ่มลูกเสือของตน การบันเทิงนี้อาจจัดขึ้นสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ หรือการแสดงบนเวที และประกอบด้วยเรื่องต่างๆต่อไปนี้ เช่น การแสดงเงียบ, ละคร, ดนตรี, พลศึกษา, พิธีการ, การเล่นนิทาน การแสดงกล, การแสดง-ตอนหนึ่งในประวัติศาสตร์หรือนวนิยาย ฯลฯ
- (๒) เตรียมจัดโปรแกรมงานบันเทิง ซึ่งจะต้องให้ลูกเสือทุกคนมีงานทำ เช่น เป็นผู้แสดง, ผู้แต่งหน้าและเครื่องแต่งกายผู้แสดง, ผู้กำกับการแสดง, ผู้กำกับเวที, ฝ่ายประชาสัมพันธ์, ผู้ช่วยเหลือทิ้งไป ฯลฯ
- (๓) ปรีกษาที่ประมุขนายหมู่, ผู้กำกับ หรือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาถึงคุณค่าของการแสดงการบันเทิงที่จะจัดขึ้น
- (๔) มีส่วนเป็นผู้แสดงในการชุมนุมรอบกองไฟ หรือการแสดงบนเวที ซึ่งอาจเชิญ

ให้ผู้ปกครองลูกเสือและผู้มีเกียรติมาชมด้วย

ข้อ ๒๓ นักยิงปืน

หลักสูตร

- (๑) รู้จักกฎแห่งความปลอดภัยเกี่ยวกับการยิงปืนว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ต้องมาก่อนอื่นใด รู้จักส่วนต่างๆของปืนและวิธีใช้ การรักษาและ การทำความสะอาด
- (๒) แสดงเป้าตามที่กำหนด ที่ยิงได้ด้วยตนเองภายใน ๖ สัปดาห์ที่แล้ว สำหรับการทดสอบได้ทำเต็มไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ เป้าที่ยิงจะต้องได้รับการ รับรองจากผู้สอนตามที่ได้รับแต่งตั้งไว้
- (๓) ภาคปฏิบัติการยิงปืน
  - ใช้ปืนยาวอัดลม หรือปืนไรเฟิลลูกกรด
    - ๓.๑ ปืนยาวอัดลม ระยะยิง ๒๕ ฟุต ทำยิง ท่านอน และทำยืน ใช้เป้าหมายมาตรฐานของเอ็น.อาร์.เอ ชนิดเป้าละ ๕ ดาวัว ยิงดาวัวละ ๕ นัด รวมยิงท่าละ ๒๕ นัด กำหนดเวลายิงนัดละ ๑ นาที การตัดสินใจ โดยนับเป้าดาวัวที่ได้เต็มต่ำที่สุด และเต็มต่ำที่สุด ของแต่ละเป้าดาวัว ต้องไม่ต่ำกว่า
      ๑. ท่านอน ๓๕ เต็ม
      ๒. ทำยืน ๓๐ เต็ม
    - ๓.๒ ปืนไรเฟิลลูกกรด ระยะยิง ๕๐ ฟุต ทำยิง ท่านอนและทำยืน ใช้เป้าหมายมาตรฐานของเอ็น.อาร์.เอ ชนิดเป้าละ ๕ ดาวัว ยิงดาวัวละ ๕ นัด รวมยิงท่าละ ๒๕ นัด กำหนดเวลายิงนัดละ ๑ นาที การตัดสินใจ โดยนับเป้าดาวัวที่ได้เต็มต่ำที่สุด และเต็มต่ำที่สุด ของแต่ละเป้าดาวัว ต้องไม่ต่ำกว่า
      ๑. ท่านอน ๓๕ เต็ม
      ๒. ทำยืน ๓๐ เต็ม

หมายเหตุ การยิงต้องยิงตามลำดับท่า

ข้อ ๒๔ ล่าม

หลักสูตร

- สามารถผ่านการทดสอบต่อไปนี้โดยใช้ภาษาต่างประเทศ
- (๑) สนทนาอย่างง่ายเป็นเวลาประมาณ ๑๕ นาที โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับ กิจการลูกเสือ เช่น การลูกเสือ, ลูกเสือสำรอง, ลูกเสือสามัญ, ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่,

- ลูกเสือวิสามัญ, หมู่ลูกเสือ, ค่ายพักแรม, เต็นท์, นายหมู่ลูกเสือ,
รองนายหมู่ลูกเสือ, ผู้กำกับลูกเสือ, รองผู้กำกับลูกเสือ, ผู้ตรวจการลูกเสือ ฯลฯ
- (๒) เขียนจดหมายเกี่ยวกับเรื่องลูกเสือ มีข้อความประมาณ ๒๐๐ คำ
- (๓) อ่านออกเสียงพอให้ฟังรู้เรื่อง จากข้อความตอนหนึ่งในหนังสือ, หนังสือพิมพ์
หรือนิตยสาร ที่มีความยากง่ายพอสมควรและแปลข้อความที่อ่านนั้นอย่าง
คร่าวๆ โดยไม่ต้องใช้พจนานุกรม

ข้อ ๒๕ หน้าที่พลเมือง

หลักสูตร

- (๑) เขียนแผนที่สังเขป ๒ แผ่น
- ๑.๑ แสดงเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดที่สำนักงาน
ของกลุ่ม หรือกองลูกเสือตั้งอยู่
- ๑.๒ แสดงเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล หรือเขตอำเภอที่สำนักงานของ
กลุ่ม หรือกองลูกเสือตั้งอยู่
- (๒) ได้ศึกษาระบบการปกครองท้องถิ่นของตนและของประเทศ ตลอดจนวิธี
การเลือกตั้ง คุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และสามารถตอบคำถาม
เกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วยปากเปล่าหรือเป็นลายลักษณ์อักษร
- (๓) เขียนประวัติย่อ (๑,๐๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ คำ) ของหมู่บ้าน, อำเภอและจังหวัดที่ตน
อาศัยอยู่
- (๔) แสดงหลักฐานว่า ตนกำลังช่วยเหลือเพื่อนบ้านของตนโดยเฉพาะคนพิการหรือ
คนชรา หรือมีหลักฐานว่ากำลังเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมให้การช่วยเหลือ
ดังกล่าวข้างต้น
- (๕) มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองดี

ข้อ ๒๖ มัคคุเทศก์

หลักสูตร

- (๑) สอบได้ตามหลักสูตรมัคคุเทศก์ของลูกเสือสามัญ
- (๒) ได้สำรวจพื้นที่อย่างละเอียดจากจุดที่กำหนดให้ มีรัศมีไกลไม่น้อยกว่า ๓ กิโลเมตร
โดยบันทึกไว้ในสมุดปฐมของการเดินทางสำรวจเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้
เพียง ๒ หัวข้อ คือ
- ๒.๑ เดินทางตามทางเท้า, ทางม้า, ทางเวียนหรือทางน้ำ ดังที่แสดงใน
แผนที่เก่า และแผนที่ปัจจุบัน กับทำรายงานเกี่ยวกับสภาพและ
ลักษณะของเส้นทางในปัจจุบัน

- ๒.๒ ทำรายงานละเอียดเกี่ยวกับการเกษตรกรรมและการอุตสาหกรรม
ของท้องถิ่น ตลอดจนการใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์
- ๒.๓ ทำรายงานละเอียดเกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่น โดยเน้นเรื่อง โบราณวัตถุ
หรือสถานที่ที่น่าสนใจเป็นพิเศษ รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้น
เนื่องจากการพัฒนาในปัจจุบัน เช่น การติดตั้งป้ายโฆษณา ฯลฯ
- ๒.๔ ทำรายงานละเอียดเกี่ยวกับพื้นดิน, ต้นไม้, ไม้พุ่ม, ไม้ดอก, นก และ
สัตว์ที่พบในบริเวณนั้น
- ๒.๕ ทำรายงานละเอียดเกี่ยวกับแม่น้ำลำคลองที่ใช้ในการเดินเรือเป็น
ระยะทางไม่น้อยกว่า ๘ กิโลเมตร โดยบรรยายถึงน้ำขึ้น, น้ำลง,
ร่องน้ำ, บริเวณน้ำตื้นหรือสันดอน, ขนบธรรมเนียมประเพณีการ
เดินเรือของท้องถิ่นและกฎจราจรทางน้ำรวมทั้งระเบียบที่ถูกต้องพึง
ปฏิบัติในการสัญจรทางน้ำ
- ในรายงาน ให้บอกรายละเอียดเกี่ยวกับทำเลที่เหมาะสมในการ
ตั้งค่ายพักแรม ๒ แห่ง ซึ่งอยู่ใกล้กับบริเวณที่จอดเรือด้วย

ข้อ ๒๗ บรรณารักษ์

หลักสูตร

(๑) เลือกปฏิบัติเพียงข้อเดียว

- ๑.๑ ทำบัญชีรายชื่อหนังสืออย่างน้อย ๑๒ เล่มที่คนได้อ่านในระยะเวลา
๑๒ เดือนที่ผ่านมาเสนอต่อกรรมการสอบ กับสามารถอธิบายเหตุผล
ที่อ่าน, ข้อคิดเห็น และตอบปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือ
เหล่านั้นได้

หมายเหตุ บัญชีดังกล่าวควรประกอบด้วยหนังสือทั้งประเภท
นวนิยายและสารคดี โดยผู้แต่งคนเดียวกันไม่เกิน ๓ เล่ม และไม่รวม
ถึงตำราเรียนในโรงเรียน

หรือ

- ๑.๒ ทำบรรณานุกรมอย่างย่อ เกี่ยวกับเรื่องที่คนสนใจเป็นพิเศษ
อธิบายการคัดเลือกหนังสือต่อกรรมการสอบ และตอบปัญหา
เกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือเหล่านั้นได้

(๒) สามารถบรรยายถึงวิธีเข้าเล่มหนังสือ โดยใช้คำพูดอย่างง่ายๆ

(๓) แสดงว่ารู้จักวิธีใช้บัตรหนังสือในห้องสมุด อธิบายวิธีจัดหนังสือประเภทที่เป็น
นวนิยายและประเภทสารคดี กับสามารถใช้เหตุผลว่าทำไมจึงจัดแยกกัน

(๔) รู้ความหมายของหนังสืออุเทศ และสามารถใช้นหนังสืออุเทศได้

ข้อ ๒๘ เลขานุการ

หลักสูตร

- (๑) แสดงว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของกลุ่มลูกเสือ
- (๒) ต่อหน้ากรรมการสอบ
  - ๒.๑ เขียนลายมือให้อ่านง่าย จากบทร้อยแก้วจำนวน ๒๕๐ คำ หรือ
  - ๒.๒ พิมพ์ดีด ๑๐๐ คำ โดยมีผิดไม่เกิน ๕ แห่ง กับแสดงว่ารู้จักวิธีทำความสะอาดเครื่องพิมพ์ดีดและเปลี่ยนผ้าหมึกพิมพ์
- (๓) แสดงว่าเข้าใจวิธีประชุมกรรมการ กับสามารถเตรียมระเบียบวาระการประชุม และจดยางานการประชุม
- (๔) มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเงินของกลุ่มลูกเสือ ทำบัญชีรับจ่ายอย่างง่ายๆ สำหรับกองหรือหมู่ลูกเสือ รู้จักวิธีเปิดบัญชีการเงินกับธนาคาร
- (๕) แสดงว่ามีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอัตราไปรษณียากรในประเทศไทยและรู้วิธีหาความรู้เกี่ยวกับการส่งของทางไปรษณีย์, จดหมายลงทะเบียน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- (๖) เขียนจดหมายตามหัวข้อเรื่องที่กรรมการสอบกำหนด ร่างบัตรเชิญให้มาชมการแสดงกิจกรรมของกลุ่ม, กองหรือหมู่ลูกเสือ
- (๗) จัดทำเอกสารเผยแพร่สำหรับส่งข่าวให้สื่อมวลชนเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่ม หรือเขียนบทความสำหรับวารสารลูกเสือ เกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่ม, กองหรือหมู่ลูกเสือ
- (๘) ทำหน้าที่เลขานุการของหมู่, ที่ประชุมนายหมู่หรือของคณะกรรมการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการลูกเสือเป็นเวลา ๑ เดือน และได้ผลเป็นที่พอใจของผู้กำกับ, ที่ประชุมนายหมู่ลูกเสือ หรือประธานของคณะกรรมการนั้นๆ

ข้อ ๒๙ พลาธิการ

หลักสูตร

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่พลาธิการสำหรับกลุ่ม หรือประเภทลูกเสือหน่วยหนึ่งมาแล้วอย่างน้อย ๓ เดือน
- (๒) รู้จักวิธีที่ถูกต้องในการเก็บรักษาเต็นท์, เครื่องมือ, เครื่องหุงต้มอาหารและ เชือก กับแสดงว่าได้นำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในทางปฏิบัติ
- (๓) สาธิตการเปลี่ยนด้ามและการเปลี่ยนลิ้มขวาน
- (๔) เลือกสาธิตสองเรื่องต่อไปนี้
  - ๔.๑ ซ่อมเต็นท์หมู่ที่ฉีกขาด

๔.๒ เปลี่ยนเชือก โยงเสาเต็นท์ใหม่

๔.๓ ทำน้ำมันกันฝนเต็นท์เดินทางไกลซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

(๕) สาธิตการลับขวานด้วยหินลับมีด หรือเครื่องลับมีดและรู้จักวิธีแต่งฟันเลื่อย

(๖) แสดงว่าในการปฏิบัติหน้าที่พลาธิการ ได้ทำบัญชีของหน่วยอุปกรณ์ไว้ถูกต้อง เรียบร้อย โดยมีรายการแสดงการจ่ายและรับคืนเครื่องอุปกรณ์ต่างๆกับ แสดงว่ารู้จักวิธีหาสิ่งของมาเพิ่มเติมในบัญชี เพื่อทดแทนรายการที่ใช้แล้ว หหมดไป หรือเสื่อมคุณภาพ

ข้อ ๓๐ ผู้ช่วยการจราจร

หลักสูตร

สอบได้วิชาการจราจรตามหลักสูตรของกรมตำรวจ

ข้อ ๓๑ ช่างเขียน

หลักสูตร

(๑) เขียนภาพหรือวาดภาพด้วยสี แสดงเหตุการณ์ตอนหนึ่งจากเรื่องราวซึ่ง กรรมการสอบกำหนดให้

(๒) เขียนภาพหรือวาดภาพด้วยสีจากคนจริงๆหรือสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า

(๓) เขียนภาพหรือวาดภาพด้วยสี จากภูมิประเทศ ซึ่งกรรมการสอบกำหนดให้

(๔) จัดทำสมุดภาพซึ่งสเก็ชด้วยตนเองเป็นเวลา ๖ เดือน ไม่น้อยกว่า ๒๔ ภาพ

(๕) แสดงตัวอย่างผลงานของตน อภิปรายผลงานเหล่านั้นกับกรรมการสอบและ ให้พิจารณาเรื่องต่อไปนี้ด้วยคือ

๕.๑ การเตรียมเครื่องมือและวัสดุที่จำเป็น

๕.๒ โอกาสที่จะศึกษาวิชาช่างเขียนในระดับที่สูงขึ้น

๕.๓ ตัวอย่างภาพเขียนหรือภาพวาดด้วยสีชิ้นเอกที่ตนได้เห็น หรือได้พบ ในหนังสือที่ตนได้ศึกษา

ข้อ ๓๒ ช่างไฟฟ้า

หลักสูตร

(๑) มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคำเฉพาะ และเครื่องมือที่ใช้ในงานไฟฟ้า

(๒) ต่อสายไฟฟ้า, เปลี่ยนสวิทช์, เต้าเสียบ, ขั้วหลอดไฟฟ้าที่ชำรุด และเปลี่ยน ฟิวส์ที่ขาด

(๓) ทำแม่เหล็กไฟฟ้าง่ายๆและสร้างเครื่องเคาะ โทรเลขที่ใช้รหัสสมอร์สติดต่อ ระหว่างห้องสองห้อง

- (๔) อธิบายความแตกต่างระหว่าง กระแสไฟฟ้าตรง และกระแสไฟฟ้าสลับ
- (๕) อธิบายวัตถุประสงค์ของการใช้ฟิวส์ และการใช้สายดิน และอันตรายซึ่งเกิดจากการต่อสายไฟฟ้าไม่ถูกวิธีและการใช้เครื่องอุปกรณ์ในบ้านที่ใช้ไฟฟ้า อธิบายข้อที่ควรระวังในการจับหรือแตะต้องเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า
- (๖) รู้จักปฏิบัติในกรณีที่เกิดอาการจัน (Shock) เพราะถูกไฟฟ้า
- (๗) สามารถอ่านมาตรวัดไฟฟ้าในบ้าน และคำนวณค่ากระแสไฟฟ้าที่อ่านจากมาตรได้

ข้อ ๓๓ ช่างวิทยุ

หลักสูตร

- (๑) สามารถประกอบเครื่องรับวิทยุอย่างง่าย ๆ ใช้หลอดวิทยุอย่างน้อย ๒ หลอด หรือทรานซิสเตอร์ ๒ ตัว และสามารถเขียนแผนผังทางไฟวิทยุ โดยใช้สัญลักษณ์ทางเทคนิคที่ถูกต้อง
- (๒) สามารถหาตำแหน่งและแก้สิ่งชำรุดอย่างง่าย ๆ ของเครื่องรับวิทยุที่ใช้ในครอบครัวยุคใหม่
- (๓) มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลอดวิทยุ, เครื่องขยายเสียง, ดีเทคเตอร์ ฯลฯ และรู้จักหน้าที่ของคอนเดนเซอร์, ความต้านทาน และหม้อแปลงไฟ
- (๔) รู้จักลักษณะสำคัญต่างๆของคลื่นวิทยุ คือ คลื่นยาว, คลื่นกลาง และคลื่นสั้น
- (๕) รู้จักวิธีประจุกและการเก็บรักษาแบตเตอรี่
- (๖) สามารถบัดกรี และรู้จักใช้เครื่องมืออย่างง่าย เช่น คีมตัด, คีมปากคีบ, ไขควง ฯลฯ

ข้อ ๓๔ ช่างแผนที่

หลักสูตร

- (๑) ทำแผนที่บริเวณที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ ซึ่งกรรมการสอบเป็นผู้กำหนด ให้ใช้มาตราส่วน ๑ ต่อ ๔,๐๐๐ โดยประมาณ บริเวณที่ดินดังกล่าวควรประกอบด้วยทุ่งนา, อาคาร, หนอง, บึง หรือสระน้ำที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน การทำแผนที่ดังกล่าวให้ใช้วิธีส่องสลัดให้เป็นรูปสามเหลี่ยมตามหลักวิชาเรขาคณิต โดยใช้ตลับเข็มทิศหรือ โต๊ะพื้นราบ
- (๒) ทำแผนที่ถนนระยะทาง ๓ กม. โดยใช้เข็มทิศและสมุดสนาม แสดงบรรดาลักษณะภูมิประเทศและวัตถุที่สำคัญอันพอจะมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าในระยะไกลพอสมควรทั้ง ๒ ข้างทาง
สมุดสนามต้องนำมาให้กรรมการตรวจด้วย
- (๓) ขยายส่วนหนึ่งของแผนที่ตามที่กรรมการสอบกำหนดโดยใช้มาตราส่วน ๑ ต่อ ๓

- (๔) เขียนภาพรูปตัดอย่างง่ายๆของแผนที่ตามที่กรรมการสอบกำหนด(เส้นที่เขียนขึ้นในภาพรูปตัด ให้ประกอบด้วยลักษณะต่างๆของภูมิประเทศ ระดับสูงต่ำของพื้นดิน ฯลฯ)
- (๕) แสดงว่ามีความรู้ในการวัดระยะ โดยใช้ระบบเมตริก, ระบบอังกฤษ และระบบไทย

ข้อ ๓๕ ช่างเครื่องยนต์

หลักสูตร

- (๑) รู้หลักการทำงานของเครื่องยนต์อันเกิดจากการสันดาปภายใน รู้จักชื่อและหน้าที่ของชิ้นส่วนที่สำคัญ กล่าวคือ คลัทช์, กระจุกเกียร์ และเฟืองท้ายของรถยนต์
- (๒) ถอด, ทำความสะอาด และตรวจเช็วของหัวเทียนเพื่อดูว่ายังจุดระเบิดได้ดี
- (๓) ทำความสะอาด และตั้งไฟที่งานจ่ายของเครื่องยนต์ เข้าใจลำดับของการจุดระเบิด และต่อสายหัวเทียนเข้ากับงานจ่ายได้ถูกต้อง
- (๔) สามารถชี้แจงไฟวส์ และรู้ว่าที่ใดใช้ไฟวส์ตัวไหน
- (๕) ตรวจ, เติมน้ำ และน้ำมันเครื่องของรถยนต์ให้ถึงระดับพอดี
- (๖) ทำความสะอาดขั้วแบตเตอรี่ และเติมน้ำกลั่นให้ถึงระดับพอดี
- (๗) ถอดและเปลี่ยนล้อยางรถยนต์ รู้จักข้อสังเกตที่พึงระมัดระวังไว้ก่อน ตรวจลมยาง และดอกยางรถยนต์ เข้าใจเหตุผลว่าทำไมยางรถยนต์แบบมียางในและแบบไม่มียางในจึงไม่ควรเอามาใช้ร่วมเพลอันเดียวกัน

ข้อ ๓๖ อิเล็กทรอนิกส์

หลักสูตร

- (๑) เข้าใจทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับทรานซิสเตอร์ และวิธีใช้ทรานซิสเตอร์ร่วมกับรีซิสเตอร์ คอนเดนเซอร์และคอยล์ เพื่อทำให้เกิดวงจรอย่างง่าย
- (๒) สาธิตวงจรอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย ๔ อย่างที่ตนได้สร้างขึ้น ซึ่งอย่างหนึ่งจะต้องเป็นเครื่องวิทยุอย่างง่าย
- อธิบายโดยใช้ภาษาธรรมดาว่า เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวปฏิบัติอย่างไร
- (๓) ทำรายการชื่อเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในบ้านอย่างน้อย ๔ อย่าง และที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างน้อย ๔ อย่าง กับทั้งอธิบายหลักการปฏิบัติงานของเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นด้วย

หลักสูตร

- (๑) มีการโต้ตอบทางจดหมายเป็นประจำ ประมาณเดือนละครั้ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน โดยติดต่อกับลูกเสือภายในประเทศหรือลูกเสือต่างประเทศ เป็นรายบุคคล หรือในฐานะที่เป็นสมาชิกของหมู่หรือกองลูกเสือ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน
- (๒) เลือกศึกษารายละเอียดของประเทศหนึ่งประเทศใดและอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับกรรมการสอบเกี่ยวกับข้อแตกต่างในการดำเนินชีวิต ระหว่างประเทศของตนและประเทศอื่นๆที่ตนเลือก
- (๓) ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อไปนี้
  - ๓.๑ จัดทำสมุดภาพเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน เพื่อแสดงข่าวสารที่มีภาพประกอบ(ภาพได้รับจากเพื่อนทางจดหมายตามข้อ ๑)เกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือ, กีฬา, ชีวิตในบ้าน และงานระดับชาติของประเทศอื่น
  - ๓.๒ เสนอภาพถ่าย ๑ ชุด ไม่น้อยกว่า ๒๐ภาพหรือภาพสไลด์สีโดยฝีมือถ่ายภาพด้วยตนเอง เพื่อประกอบการอธิบายเกี่ยวกับการลูกเสือ, การดำรงชีวิต, ประชาชน, ขนบธรรมเนียมประเพณีและทัศนียภาพของประเทศอื่น
- (๔) ปฏิบัติสำเร็จ ๒ อย่าง จากข้อต่อไปนี้
  - ๔.๑ อยู่ค่ายพักแรมหรือเดินทางไกลเป็นเวลาอย่างน้อย ๗ วันกับเพื่อนลูกเสือหนึ่งคน หรือกับลูกเสือต่างประเทศ(ในประเทศหรือประเทศของเพื่อนลูกเสือก็ได้) และจัดทำสมุดบันทึกรวบรวมเหตุการณ์เหล่านี้ ซึ่งมีทั้งสิ่งประทับใจและความรู้ที่ได้รับจากเพื่อนลูกเสือในต่างประเทศ
  - ๔.๒ ให้การต้อนรับลูกเสือจากต่างประเทศในบ้านของตน เป็นเวลาอย่างน้อย๓ วัน
  - ๔.๓ รายงานให้กรรมการสอบทราบว่า ได้ต้อนรับแขกต่างประเทศที่มาเยี่ยมโรงเรียน หรือพบปะกันในการแข่งขันกีฬา หรือที่แห่งหนึ่งแห่งใด และได้ปฏิบัติอย่างไรให้เขามีความรู้สึกว่าเป็นกันเอง
  - ๔.๔ เล่าเรื่องให้กองลูกเสือสามัญของตนและกองลูกเสือสำรอง(อย่างน้อยใช้เวลาครั้งละ ๕ นาที) เกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจและความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ในต่างประเทศ
  - ๔.๕ บันทึกเสียงเพลงชุมนุมรอบกองไฟของต่างประเทศ ลงในเครื่องบันทึกเสียง หรือบันทึกเสียงจากการสนทนากับเพื่อนลูกเสือที่พูดภาษาอื่น โดยให้คำแปลเป็นภาษาไทยทุกประโยค

๔.๖ วางแผนและจัดกิจกรรมของกองลูกเสือหรือหมู่ลูกเสือ ๑ ครั้ง โดยอาศัยความรู้ที่ได้รับจากลูกเสือต่างประเทศ ซึ่งตนได้ติดต่อด้วยหรือจากความรู้ซึ่งได้รับจากต่างประเทศ

ข้อ ๓๘ การฝีมือ

หลักสูตร

(๑) ให้ประดิษฐ์สิ่งของ ๑ อย่าง (๖ ชิ้น) ด้วยตนเองภายในเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน จากกิจกรรมต่อไปนี้

งานจักสาน, งานซ่อมหนังสือ, งานช่างไม้, งานช่างหนัง, งานช่างโลหะ, งานถัก, งานทอ, งานประดับมุก, งานพิมพ์หรืองานปั้น ฯลฯ

(๒) อภิปรายผลงานของตนกับกรรมการสอบ โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

๒.๑ เครื่องมือและวัสดุที่ใช้

๒.๒ โครงการที่คิดจะทำต่อไปในอนาคต

๒.๓ แหล่งความรู้ที่ตนได้ศึกษามา

ข้อ ๓๙ การช่วยผู้ประสบภัย

หลักสูตร ให้เลือกปฏิบัติเพียง ๔ ข้อ ต่อไปนี้

(๑) ว่ายน้ำระยะทาง ๒๐๐ เมตรโดยใช้ท่าใดๆก็ได้

(๒) ว่ายน้ำระยะทาง ๒๕ เมตรโดยมีเครื่องแต่งกาย ๒ ชิ้น พุ่งตัวในน้ำเป็นเวลา ๑ นาที แล้วถอดเสื้อผ้าชั้นนอกออก

(๓) สาธิตในน้ำถึงวิธีช่วยคนตกน้ำ ๑ วิธี และวิธีแก้ไขตนเองให้พ้นอันตรายจากการเข้าช่วย ๑ วิธี โดยผู้ประสบอันตรายมีขนาดเดียวกับผู้เข้าช่วย กับสามารถพาผู้ประสบอันตรายไปได้ เป็นระยะทางไม่น้อยกว่า ๑๓ เมตร

(๔) ดำน้ำลึกอย่างน้อย ๑.๕๐ เมตร แล้วนำหิน, อิฐหรือวัตถุทำด้วยเหล็กมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า ๒ กิโลกรัมขึ้นมาได้อย่างน้อย ๒ ครั้ง ในการดำน้ำ ๓ ครั้ง

(๕) โยนเชือกช่วยชีวิต ไปยังวัตถุที่กำหนดให้ ซึ่งอยู่ห่างจากผู้โยน ๑๕ เมตร ให้เชือกตกห่างจากวัตถุนั้นไม่เกิน ๑ เมตร ผู้โยนจะต้องอยู่ในน้ำมีระดับแค่เอว

(๖) นำเพื่อนลูกเสือเป็นคณะไปคอยช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในกรณีต่อไปนี้

๖.๑ ไฟไหม้บ้าน, มีคนเจ็บสิ้นสติอยู่ในบ้าน

๖.๒ รถยนต์ประสบอุบัติเหตุไฟไหม้ หรือเนื่องด้วยอุบัติเหตุอื่น

๖.๓ คนติดสายไฟฟ้า

(๗) สาธิตวิธีผายปอดตามแบบฮอลเกอร์ นิลเสน และใช้หุ่นสาธิตวิธีผายปอดตามแบบปากต่อปาก (ห้ามสาธิตกับคน)

ข้อ ๔๐ การสาธารณสุข

หลักสูตร

- (๑) รู้ความหมายของการสาธารณสุข และการพัฒนางานด้านสาธารณสุข
- (๒) มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหน้าที่และวิธีทำงานของอวัยวะส่วนต่างๆของคน
- (๓) มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่ๆในการป้องกันโรค
- (๔) รู้จักกฎอนามัยในการอยู่ค่ายพักแรม และสามารถสร้างสิ่งต่อไปนี้ในบริเวณค่ายให้ใช้การได้อย่างดีสำหรับลูกเสือ ๑ หมู่ เป็นเวลา ๗ วัน
  - ๔.๑ ที่เก็บอาหารประเภทที่เสี้ง่าย และกันแมลงวัน ได้
  - ๔.๒ หลุมเปียก, หลุมแห้ง
  - ๔.๓ เตาเผาเศษขยะ
  - ๔.๔ ที่ถ่ายปัสสาวะ
  - ๔.๕ ส้วมหลุมมีฉากกั้นอย่างเรียบร้อย
- (๕) รู้จักวิธีส่งเสริมและระมัดระวังสุขภาพของตนเอง
- (๖) รู้จักอันตรายอันเกิดจากโรคติดต่อต่างๆรวมทั้งกามโรคและรู้จักวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลในการป้องกันโรคติดต่อต่างๆเหล่านั้น
- (๗) บรรยายถึงวิธีจัดการสุขาภิบาลในท้องถิ่นของตน รวมทั้งการเก็บและทำลายขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนในท้องถิ่น และเข้าใจความสำคัญของการปฏิบัติเช่นนั้น

ข้อ ๔๑ การพยาบาล

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมาย “ผู้ให้การปฐมพยาบาล” ตามหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ
- (๒) รู้จักวินิจฉัย และสาธิตการปฏิบัติต่อผู้ที่แขนหัก และขากรรไกรเคลื่อน
- (๓) สาธิตวิธีปฏิบัติต่อเลือดกำเดาออก
- (๔) สาธิตวิธีเคลื่อนย้ายคนเจ็บ ๔ วิธี คือ ปฏิบัติตามลำพัง ๒ วิธี กับปฏิบัติร่วมกับเพื่อนลูกเสืออีก ๒ วิธี
- (๕) รู้จักวิธีปฏิบัติในกรณีที่สงสัยว่าคนเจ็บกิน หรือถูกยาพิษ
- (๖) สามารถนำเพื่อนลูกเสือเป็นคณะไปช่วยผู้ประสบอุบัติเหตุ ที่กรรมการสอบจะเป็นผู้สมมุติขึ้น กรรมการสอบจะต้องดูแลการปฏิบัติให้ใกล้กับความเป็นจริง เช่นในเรื่องการแจ้งข่าวไปยังแพทย์, ตำรวจ, ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และบิดามารดา เป็นต้น ตลอดจนการปฏิบัติต่อคนเจ็บทุกระยะไป
- (๗) สาธิตวิธีผายปอดตามแบบฮอลเกอร์ นิลเสน และใช้หุ่นสาธิตวิธีผายปอดตามแบบปากต่อปาก (ห้ามสาธิตกับคน) มีความรู้เกี่ยวกับการนวดหัวใจ เพื่อทำให้กล้ามเนื้อหัวใจกลับทำงานได้ตามปกติ

ข้อ ๔๒ การพุดในที่สาธารณะ

หลักสูตร

- (๑) สาธิตหน้าที่ของประธานที่ประชุม โดยการทำหน้าที่ประธานในการประชุม
- (๒) พุดในเรื่องที่เตรียมไว้ต่อหน้าผู้ฟังไม่น้อยกว่า ๑๐ คนเป็นเวลาอย่างน้อย ๑๐ นาที
- (๓) สามารถพุดในที่ประชุมโดยมีเวลาเตรียมตัว ๕ นาทีในเรื่องต่อไปนี้
  - ๓.๑ เสนอให้ที่ประชุมลงมติแสดงความขอบคุณ
  - ๓.๒ พุดเป็นเวลา ๓-๕ นาที ตามหัวข้อที่ให้เลือกจาก ๓ หัวข้อที่กำหนดให้ โดยไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อน
- (๔) รู้ระเบียบทั่วไปของการโต้วาที และมีบทบาทสำคัญในการโต้วาทีหรือในการอภิปรายกลุ่มมาแล้วอย่างน้อย ๖ ครั้ง

ข้อ ๔๓ การอนุรักษ์ธรรมชาติ

หลักสูตร

- มีการแบ่งกิจกรรมออกเป็น ๔ ภาค คือ ภาคทักษะ, ภาคความรู้, ภาคความเข้าใจ และภาคการเผยแพร่
- ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้ภาคละ ๑ กิจกรรม ในฐานะสมาชิกของกลุ่ม
- หรือ

หมู่ลูกเสือ

ก. ภาคทักษะ

๑. สร้างสวนไม้ดอกที่มีกลิ่นหอมสำหรับคนตาบอด
๒. ทำการอนุรักษ์และบำรุงรักษาสระน้ำ โดยขออนุญาตเจ้าของสถานที่ และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเมื่อจำเป็น
๓. สร้างที่กำบังตนเอง เพื่อใช้สังเกตชีวิตสัตว์ป่า (โดยเฉพาะใช้พักตอนกลางคืนตลอดคืน) และรายงานสิ่งที่พบเห็น
๔. ช่วยเหลือในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ เช่น ลำธารหรือคลองเป็นระยะเวลา ๑ เดือน
๕. สำรวจบริเวณที่ดินที่ถูกทอดทิ้ง บันทึกว่า ธรรมชาติได้ปรับปรุงที่ดินแปลงนี้อย่างไร แล้วให้วางแผนและหากเป็นไปได้ให้ดำเนินการปรับปรุงที่ดินแปลงนี้ให้อยู่ในสภาพที่ดีต่อไป

ข. ภาคความรู้

๑. สามารถบอกให้ทราบถึงอันตรายที่มีต่อสุขภาพอันเกิดจากการสูบบุหรี่,

การดื่มสุรา หรือการเสพยาเสพติด

๒. อธิบายถึงมลภาวะชนิดต่างๆ ในดินที่มีผลกระทบต่อกระเบื้องต่อการเจริญเติบโตของพืช ตลอดจนอธิบายถึงวิธีป้องกันที่จำเป็น
๓. ชี้แจงให้เห็นว่ามลภาวะที่เกิดจากขบวนการต่างๆ มีผลกระทบต่อประชาชน พืชและสิ่งก่อสร้างอย่างไรบ้าง อธิบายสิ่งที่ค้นพบโดยใช้ภาพประกอบ
๔. แสดงให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดมลภาวะของน้ำและทำอย่างไรจึงจะบรรเทาภาวะนั้นลงได้บ้าง
๕. สามารถบอกได้ว่าหน่วยงานของรัฐ, การอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่นๆ ได้ช่วยประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างไร

ค. ภาคความเข้าใจ

๑. จัดเตรียมรายการตรวจสอบในสิ่งที่จะต้องทำและสิ่งไม่ควรทำสำหรับผู้อยู่ค่ายพักแรมและผู้เดินทางไกล เพื่อจะได้ไม่ทำลายหรือทำอันตรายแก่ธรรมชาติ ส่งสำเนารายการตรวจสอบฯ ให้แก่สมาชิกทุกคนในกอง
๒. ตรวจสอบดูว่าท่านสามารถทำอะไรได้บ้าง เพื่อเป็นการอนุรักษ์สัตว์หรือพืชในท้องถิ่นของท่าน ซึ่งกำลังจะถูกทำลายจนสูญพันธุ์หาวิธีที่จะช่วยให้สิ่งเหล่านี้ปลอดภัย ถ้าเป็นไปได้ให้ช่วยกันปฏิบัติโดยขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
๓. รู้ว่าทำไมสัตว์หลายๆชนิดในโลกถูกคุกคามจนใกล้จะสูญพันธุ์ และเสนอแนะว่าหมู่ของท่านสามารถทำอะไรได้บ้าง เพื่อช่วยสัตว์เหล่านั้นให้ยังชีพต่อไป
๔. ทำรายการตรวจสอบสิ่งที่มีการอยู่ค่ายพักแรมของกองลูกเสือสามารถก่อให้เกิดมลภาวะ พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีที่จะป้องกันสิ่งเหล่านี้ และจัดเตรียมเพื่อการอภิปรายในที่ประชุมนายหมู่ ก่อนที่ท่านจะอยู่ค่ายพักแรมครั้งต่อไป
๕. วางแผนและปฏิบัติโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติให้สำเร็จด้วยดี โดยร่วมกับสมาชิกของกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ง. ภาคการเผยแพร่

๑. วางแผนและดำเนินการรณรงค์การอนุรักษ์พลังงาน ณ ที่หนึ่งที่ใดต่อไปนี้ ที่บ้าน, โรงเรียน, ที่ทำงาน, ที่ค่าย หรือที่ประชุมกอง สนับสนุนการรณรงค์ของท่าน โดยใช้ป้ายประกาศ, นิทรรศการ

ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์และวัสดุในการโฆษณา

๒. ช่วยจัดเส้นทางให้ลูกเสือสำรวจและเดินทางศึกษาธรรมชาติ
๓. วางโครงการที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการการเดินทางสำรวจ
๔. สำรวจท้องถิ่นของท่านเพื่อหาตัวอย่าง คนทำความเสียหายให้แก่ธรรมชาติอย่างไรบ้าง แสดงให้เห็นว่าเราสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร ส่งผลการสำรวจของท่านให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
๕. สำรวจท้องถิ่นของตนเพื่อหาตัวอย่างว่า คนมีความพยายามที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอย่างไร ส่งหนังสือแสดงความชื่นชมยินดีไปยังหน่วยงานหรือองค์กรที่ช่วยดำเนินงานในสิ่งเหล่านี้

หมายเหตุ

๑. การเลือกกิจกรรม อาจทำได้โดยได้รับความยินยอมจากที่ประชุมนายหมู่
๒. ควรจะขอคำปรึกษาจากบุคคลที่มีความสามารถเป็นพิเศษในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อช่วยในการเลือกโครงการและการจัดเตรียมโครงการสำรวจ

ข้อ ๔๔ การประชาสัมพันธ์

หลักสูตร มีความรู้และความสามารถชี้แจงเรื่องราวตามหัวข้อต่อไปนี้ได้ดี
พอสมควร

- (๑) ความหมายของการประชาสัมพันธ์
- (๒) บทบาทของการประชาสัมพันธ์อันมีต่อสังคม
- (๓) การใช้สื่อสารมวลชน เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์
- (๔) การใช้ศิลปการพูดในโอกาสต่างๆ
- (๕) หลักการโฆษณา เช่น พูดโฆษณา, การทำโปสเตอร์ ฯลฯ
- (๖) หลักในการทำหน้าที่เป็นโฆษกหรือพิธีกร และสามารถนำไปปฏิบัติได้

ข้อ ๔๕ การสังคมสงเคราะห์

หลักสูตร ต้องมีความรู้และสามารถชี้แจงเรื่องราวตามหัวข้อต่อไปนี้ได้ดี
พอสมควร

- (๑) ปัญหาสังคม
- (๒) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกรมประชาสงเคราะห์ และการสังคมสงเคราะห์
- (๓) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับการสงเคราะห์

- (๔) บทบาทและหน้าที่ของงานประชาสงเคราะห์
- (๕) การสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น
- (๖) การสงเคราะห์ครอบครัวคนชรา, คนพิการ, คนขอทานและคนไร้ที่พึ่ง
- (๗) การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- (๘) องค์การสังคมสงเคราะห์ที่เอกชนกับงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- (๙) การออกหน่วยช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- (๑๐) บทบาทและหน้าที่ของลูกเสือในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย, อคติภัย, อุทกภัยและวาทภัย
- (๑๑) การจัดที่พักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัย
- (๑๒) การรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้

ข้อ ๔๖ การพัฒนาชุมชน

หลักสูตร

- (๑) ได้รับเครื่องหมายวิชาพิเศษดังต่อไปนี้มาแล้วอย่างน้อย ๒ วิชา คือ
  - ๑. นักสารพัดช่าง
  - ๒. นักโบราณคดี
  - ๓. การฝีมือ
  - ๔. ช่างเขียน
  - ๕. ช่างไฟฟ้า
  - ๖. ช่างวิทยุ
  - ๗. การสาธารณสุข
  - ๘. การหามิตร
  - ๙. การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
  - ๑๐. การพูดในที่สาธารณะ
  - ๑๑. นักถ่ายภาพ
  - ๑๒. ช่างเครื่องยนต์
  - ๑๓. ชาวประมง
- (๒) สามารถบรรยายเรื่อง “การพัฒนาชุมชน” ให้ที่ประชุมเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างการพัฒนาชุมชนกับการบริการชุมชน
- (๓) วางแผนช่วยเหลือการพัฒนาท้องถิ่นที่ตนอยู่ ๑ โครงการ ซึ่งหมู่บ้านหรือกองลูกเสือของตนสามารถกระทำได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓ เดือน
- (๔) เคยได้ร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น หรือเคยร่วมในการฝึกอบรม, การอยู่ค่ายพักแรม เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือการอยู่ค่ายเพื่ออาสาพัฒนาชนบทอย่างน้อย ๑ ครั้ง

โดยมีคำรับรองของผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด ผู้อำนวยการลูกเสืออำเภอ,
กำนัน, ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้กำกับแล้วแต่กรณี

ข้อ ๔๓ ขาวประมง

หลักสูตร

- (๑) จับปลาด้วยวิธีใดๆก็ได้ แล้วนำมาประกอบอาหารให้พอรับประทาน ๒ คน
- (๒) มีความรู้เกี่ยวกับน่านน้ำภายในรัศมี ๒๕ กิโลเมตร จากกองลูกเสือของตน และเข้าใจถึงข้อบังคับการประมงในท้องถิ่น รวมถึงฤดูกาลที่จับปลาได้และห้ามจับปลาค้าง
- (๓) จัดทำสมุดปูมบันทึกประสบการณ์ที่ได้รับจากการจับปลา และให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับลมฟ้าอากาศปลาที่จับได้, เหยื่อ และน้ำหนักรปลาที่จับได้ในฤดูหนึ่ง
- (๔) เขียนเรื่องสั้นเกี่ยวกับเหยื่อชนิดต่างๆและการใช้เหยื่อนั้นๆในการจับปลา
- (๕) มีความรู้ทางปฏิบัติ และได้เคยปฏิบัติในการประมงอย่างน้อย ๑ วิธีในการจับปลาทะเลหรือปลาน้ำจืดเป็นสินค้า โดยใช้อวน, แห, ขอบหรือเบ็ด รวมทั้งการจับหอยต่างๆด้วย
- (๖) สามารถบรรยายการสร้าง, การใช้และการซ่อมอุปกรณ์ในการจับปลา คือ อวน, แห และขอบ
- (๗) รู้สัญญาณพายุ และสัญญาณภัยธรรมชาติเกี่ยวกับคลื่นลม
- (๘) รู้จักชื่อปลา และหอย ซึ่งจับได้ในท้องที่ที่ตนอยู่

ข้อ ๔๔ ต้นเต๋น

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายผู้ช่วยต้นเต๋น หรือได้รับเครื่องหมายผู้ช่วยต้นเต๋น ตามหลักสูตรลูกเสือสามัญมาแล้ว
- (๒) รู้จักผ้าในลอนและผ้าใบชนิดต่างๆรู้วิธีใช้เชือกปาล์มและเข็ม, การเจาะรูเชือก, เย็บตะเข็บ และซ่อมแซมใบเรือที่ชำรุดเล็กน้อย
- (๓) แหว่งบ่วงตา ด้วยลวด
- (๔) ซ่อมหรือปรับปรุงสายระโยงระยางเรือใบ เพื่อให้เรืออยู่ในสภาพที่ใช้การได้
- (๕) สามารถถักห้วงผ้าผูกคอแบบกิลเวลล์ และแหงเชือกแบบต่างๆ
- (๖) รู้จักเครื่องเชือก, รอก, ตาขอ ที่ใช้ผ่อนแรงในการชิงใบเรือ
- (๗) รู้จักทำถุงทะเลด้วยผ้าใบ
- (๘) สามารถและรู้จักวิธีผูกเชือกลากจูงเรือกรรเชียง, เรือพายหรือเรือใบ

ข้อ ๔๙ ผู้นำร่อง

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายนายท้ายเรือใบ หรือได้รับเครื่องหมายนายท้ายเรือใบตามหลักสูตรลูกเรือสามัญมาแล้ว
- (๒) อ่านแผนที่เดินเรือออก
- (๓) รู้จักท่อนผูกเรือชนิดต่างๆ ประเภทาร, ท่อนไฟ และสัญญาณภัยธรรมชาติที่แสดงว่ามีพายุ หรือหมอก เข้าใจการใช้บาร์อมิเตอร์ในการพยากรณ์อากาศ
- (๔) สาธิตวิธีวัดความลึกของน้ำ
- (๕) รู้จักเครื่องอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้ในการแล่นเรือใบเพื่อให้เรือปลอดภัย ภายใต้อสถานการณ์ต่างๆ
- (๖) จัดและควบคุมการเดินทางสำรวจทางน้ำของลูกเรือ ๑ หมู่ เป็นเวลาอย่างน้อย ๔๘ ชั่วโมง ระยะทางไปกลับ ไม่น้อยกว่า ๑๖ กิโลเมตร ทำสมุดปฐมนิเทศเส้นทาง และให้กล่าวถึงกระแส น้ำขึ้น, น้ำลงด้วย ส่วนลูกเรืออื่นๆ ที่เดินทางไปด้วย ให้ทำหน้าที่เป็นลูกเรือ
- (๗) อ่านเข็มทิศเดินเรือได้ และสามารถคาดคะเนความลึกของน้ำได้โดยประมาณไม่ว่ากระแสจะอยู่ในภาวะอย่างไร (ทั้งที่ให้ผู้แผนภูมิ และตรวจตารางบอกกระแส น้ำขึ้นลงประกอบ)

ข้อ ๕๐ นักแล่นเรือใบ

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายนักกระเชียงเรือ หรือได้รับเครื่องหมายนักกระเชียงเรือตามหลักสูตรลูกเรือสามัญมาแล้ว
- (๒) รู้จักประเภทและส่วนประกอบต่างๆ ของเรือใบ
- (๓) สามารถติดสายระโยงระยาง และขึงใบสำหรับแล่นเรือได้ และมีความรู้ในการใช้เชือกผูกเงื่อนต่างๆ
- (๔) สามารถแล่นเรือได้ทุกทิศทาง
- (๕) สามารถกู้เรือได้
- (๖) ทำสมอเรือจากวัสดุที่หาได้ในเรือ และเข้าใจถึงวิธีใช้ในยามฉุกเฉิน
- (๗) แสดงวิธีเก็บรักษาเรือใบพร้อมทั้งใบเรือและอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเรียบร้อย
- (๘) รู้จักกฎข้อบังคับการเดินเรือสากล

ข้อ ๕๑ นักว่ายน้ำ

หลักสูตร

- (๑) ว่ายน้ำระยะทาง ๒๐๐ เมตรโดยใช้ท่าใดๆก็ได้
- (๒) ว่ายน้ำจากแบบต่างๆต่อไปนี้ให้ได้ ๓ แบบ ระยะทางแต่ละแบบไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร

๒.๑ แบบฟรีสไตล์ (Front crawl)

๒.๒ แบบกรรเชียง (Back crawl)

๒.๓ แบบกบ (Breast stroke)

๒.๔ แบบผีเสื้อ (Butterfly stroke)

- (๓) ยื่นฟุตตัวลงน้ำจากขอบสระน้ำ
- (๔) ว่ายน้ำระยะทาง ๒๕ เมตร โดยมีเครื่องแต่งกาย ๒ ชั้น พุ่งตัวในน้ำเป็นเวลา ๑ นาที แล้วถอดเสื้อชั้นนอกออก
- (๕) เข้าใจและสามารถอธิบายวิธีช่วยคนตกน้ำโดยใช้แบบต่างๆดังต่อไปนี้ คือ ยื่นให้จับ, โยนวัตถุให้เกาะ, ว่ายน้ำหรือพายเรือเข้าไปช่วย
- (๖) ดำน้ำระยะลึกไม่เกิน ๒ เมตรจากผิวน้ำ เพื่อใช้มือทั้งสองหยิบวัตถุจากก้นสระ แล้วโผล่ขึ้นเหนือน้ำว่ายกลับไปยังฝั่ง โดยถือของนั้นด้วยมือทั้งสองข้าง

ข้อ ๕๒ นักพายเรือ

หลักสูตร

- (๑) สามารถพายเรือในกระแสน้ำ สาธิตการคัด, วาด, ทวนให้เรือหันไปตามทิศทางที่ต้องการ
- (๒) สามารถซ่อมแซมเรือและอุปกรณ์เรือพายง่ายๆได้
- (๓) สาธิตการกู้เรือที่ล่มในน้ำให้ใช้พายได้ต่อไป
- (๔) รู้จักทางน้ำที่ใช้สำหรับพายเรือ ห่างจากบ้านของตนหรือที่ตั้งกองลูกเสือของตนภายในระยะทาง ๘ กิโลเมตร
- (๕) รู้จักทางน้ำในภูมิภาคประเทศรอบบ้านของตนหรือกองลูกเสือของตนภายในรัศมี ๑๐ กิโลเมตร พร้อมทั้งเข้าใจถึงสิทธิในการใช้ทางน้ำ อุปสรรคในการใช้ทางน้ำนั้นๆ
- (๖) รู้จักอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเดินทางอยู่ค่ายพักแรมทางน้ำ
- (๗) ร่วมเดินทางไปอยู่ค่ายพักแรมทางน้ำกับเพื่อนลูกเสือในระยะทาง ๕๐-๘๐ กิโลเมตร โดยแรมคืน ๒ คืน เส้นทางที่ใช้นั้นต้องได้รับอนุญาตจากกรรมการสอบและหลังจากเดินทางแล้วให้เสนอรายงานต่อกรรมการสอบ

ข้อ ๕๓ นักกระเซี่ยงเรื่อ

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายนักกระเซี่ยงเรื่อหรือได้รับเครื่องหมายนักกระเซี่ยงเรื่อตามหลักสูตรลูกเสือสามัญมาแล้ว
- (๒) รู้จักการขึ้นลงเรื่อและการนั่งเข้าประจำตำแหน่งเรื่อกระเซี่ยง
- (๓) สามารถใช้ขอตะเพราะได้ถูกต้องและเหมาะสม
- (๔) สามารถตีกระเซี่ยงแบบตีเกียรติยศ, ตีปกติ และตีตามสบาย ทั้งแบบปิดจังหวะและเปิดจังหวะ
- (๕) สามารถปฏิบัติหน้าที่นายท้ายเรื่อกระเซี่ยงได้
- (๖) รู้และสามารถควบคุมเรื่อกระเซี่ยงในการออกเรื่อและเทียบเรื่อเข้าออกท่าได้ปลอดภัย
- (๗) แสดงวิธีการรากลกระเซี่ยง และการทวนกระเซี่ยงได้
- (๘) สามารถตีกระเซี่ยงโดยใช้เรื่อเล็กหรือเรื่อยาง โดยตัวเองเพียงคนเดียวด้วยกระเซี่ยง ๒ มือได้
- (๙) มีส่วนร่วมในการตีกระเซี่ยง ปรึกลับในระยะทาง ๑๐ กิโลเมตรภายในเวลาไม่เกินครึ่งวัน

ข้อ ๕๔ กลาสีเรื่อ

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้ในเรื่องส่วนประกอบและส่วนต่างๆของเรื่อใหญ่
- (๒) รู้จักประโยชน์ของเชือกชนิดต่างๆ และใช้เงื่อนเชือกบนเรื่อ
- (๓) สามารถเย็บ, ซ่อม, ปะผ้าใบที่ขาดเสียหายให้มีสภาพดี สามารถใช้งานได้
- (๔) สามารถแทง, ถัก, ต่อเชือก
- (๕) รู้จักรอก ประโยชน์ของรอกและการรื้อรอก
- (๖) แสดงการใช้ดิ่งน้ำตื้นวัดหาค่าความลึกของน้ำ
- (๗) แสดงการชักหย่อนเรื่อเล็กขึ้น-ลงเรื่อใหญ่
- (๘) มีความรู้เรื่องการใช้เครื่องชูชีพและสามารถแนะนำผู้อื่นได้
- (๙) เข้าใจการระวังรักษาเรื่อและการทำความสะอาดเรื่อ
- (๑๐) มีความรู้เกี่ยวกับการถือท้ายเรื่อใหญ่
  - ๑๐.๑ การสั่งการนำเรื่อและการถือท้ายเรื่อ
  - ๑๐.๒ การรับส่งหน้าที่ยามถือท้าย
  - ๑๐.๓ เข้มทิศและการอ่านเข็มทิศ

ข้อ ๕๕ การควบคุมการจราจรทางน้ำ

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้เรื่องกฎข้อบังคับยานพาหนะในทะเลหลวง และน่านน้ำที่ต่อเนื่องกับทะเลหลวง
- (๒) มีความรู้เรื่องกฎการเดินเรือในลำน้ำและความเร็วปลอดภัย
- (๓) รู้วิธีการป้องกันอันตรายจากเรือ โคนกันและการหลีกเลี่ยงการ โคนกัน
- (๔) รู้วิธีการเดินเรือในร่องน้ำที่แคบ
- (๕) มีความรู้เรื่องกฎการนำเรือและการแล่นใบ
- (๖) รู้วิธีการปฏิบัติของเรือในทัศนวิสัยที่จำกัด
- (๗) เข้าใจถึงการใช้ไฟเดินเรือ, ทู่นเครื่องหมาย และทู่นไฟต่างๆ
- (๘) มีความรู้และสามารถสาธิตสัญญาณเสียง และสัญญาณไฟที่ใช้ในการเดินเรือได้
- (๙) มีความรู้เรื่องการช่วยเหลือเรือที่เสียหาย, เกยตื้นหรืออัปปางให้พ้นจากเส้นทางจราจร

ข้อ ๕๖ การป้องกันความเสียหายและดับเพลิงไหม้บนเรือ

หลักสูตร

- (๑) สอบได้วิชานักดับเพลิงตามข้อ ๑๒
- (๒) เข้าใจถึงสาเหตุแห่งการเกิดของไฟและการกระทำทำให้ไฟดับ
- (๓) สามารถใช้เครื่องมือดับเพลิงแบบต่างๆ ได้เหมาะกับชนิดของไฟ
- (๔) สาธิตการใช้เครื่องมือดับเพลิงในการดับไฟที่ลุกไหม้ในระยะเบื้องต้น
- (๕) เข้าใจและทราบถึงอันตรายในการใช้เครื่องมือดับเพลิงเบื้องต้น
- (๖) มีความรู้ในการใช้ฝอยน้ำจากหัวฉีดดับไฟ
- (๗) สาธิตการดับไฟที่ลุกไหม้ในห้องจำลองหรือห้องในเรือได้อย่างปลอดภัย และถูกวิธี
- (๘) สามารถเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ในการดับเพลิงไหม้บนเรือหรือช่วยจัดส่งอุปกรณ์ในการดับเพลิง

ข้อ ๕๗ การเรือ

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ
- (๒) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดส่วนราชการภายในเรือหลวง
- (๓) เข้าใจการจัดแบ่งประเภทของเรือชนิดต่างๆ ทั้งเรือรบ, เรือสินค้า และเรือโดยสาร

- (๔) อธิบายถึงส่วนต่างๆของตัวเรือ
- (๕) สามารถบอกประเภทหรือชนิดของเรือได้จากภาพถ่ายหรือภาพเขียน
อย่างน้อย๑๐ แบบคือ เรือรบ ๕ แบบ, เรือสินค้า ๓ แบบและเรือโดยสาร
๒ แบบ
- (๖) มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องควบคุมการเดินเรือและเครื่องช่วยการเดินเรือ
- (๗) เข้าใจในกฎระเบียบของการโดยสารไปกับเรือหลวง
- (๘) สาธิตการใช้เครื่องชูชีพช่วยชีวิตได้
- (๙) สามารถรู้และเป่าสัญญาณนกหวีดเรือได้

ข้อ ๕๘ การดำรงชีพในทะเล

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวและสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพในทะเล
- (๒) มีความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากจุลชีพและสัตว์ทะเล
- (๓) สามารถประกอบอาหารจากสิ่งที่หาได้จากทะเล และเข้าใจถึงคุณสมบัติ, อันตรายจากการบริโภคเป็นอาหาร
- (๔) สามารถหาน้ำจืดได้จากการดำรงชีพในทะเลอย่างน้อย ๓ วิธี
- (๕) เข้าใจในข้อปฏิบัติและคำแนะนำเมื่อต้องการดำรงชีพในทะเล
- (๖) สาธิตการใช้เรือชูชีพและสิ่งของจำเป็นที่ต้องมีประจำเรือชูชีพ
- (๗) มีความรู้และเข้าใจสิ่งที่จะต้องปฏิบัติระหว่างการดำรงชีพในทะเล
  - ๗.๑ เมื่ออยู่ในแพชูชีพ
  - ๗.๒ เมื่ออยู่ในสภาวะที่อากาศหนาว
  - ๗.๓ เมื่ออยู่ในสภาวะที่อากาศร้อน
- (๘) มีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลผู้ช่วยหรือผู้บาดเจ็บ
- (๙) สาธิตการช่วยคนตกน้ำ ๑ วิธี
- (๑๐) รู้จักการปฏิบัติตนเมื่อต้องดำรงชีพอยู่ในทะเลเป็นเวลานาน

ข้อ ๕๙ เครื่องหมายชาวเรือ

หลักสูตร

- (๑) ได้เป็นลูกเสือเอกหรือสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกมาแล้ว
- (๒) สอบได้เครื่องหมายนักผจญภัยกับวิชาการต่อไปนี้อีก ๒ เครื่องหมาย คือ
ต้นเด่น, นายท้ายเรือเล็ก, ชาวประมง, นักธรรมชาติวิทยา,
หัวหน้าคนครัว, นักอนุนิยมิวิทยา, นักดาราศาสตร์ และนักพายเรือ
เครื่องหมายต้นเด่นกับนายท้ายเรือเล็ก เป็นวิชาบังคับให้เลือกสอบเพียง
วิชาเดียว

ข้อ ๖๐ เครื่องหมายเชิดชูเกียรติลูกเสือเหล่าสมุทร

หลักสูตร

(๑) สอบและได้รับเครื่องหมายนายท้ายเรือเล็กแล้ว

(๒) สอบได้และได้รับเครื่องหมายชาวเรือแล้ว

(๓) สอบได้เครื่องหมายต่อไปนี้อีก ๘ เครื่องหมาย คือ

นักว่ายน้ำ, นักเล่นใบ, ผู้นำร่อง, การเรือ, กลาสีเรือ, นักกระเชียงเรือ, การควบคุมจราจรทางน้ำ, การป้องกันความเสียหายและดับเพลิงไหม้บนเรือ, ตันเด่น, นักดาราศาสตร์, นักสัตวญาณ, การช่วยผู้ประสบภัย, นักพายเรือ, นักอศุณิยมวิทยา, นักผจญภัย, การดำรงชีพในทะเล

เครื่องหมายนักผจญภัย, นักว่ายน้ำ, นักพายเรือ และการดำรงชีพในทะเล

เป็นเครื่องหมายบังคับ

(๔) สอบภาคปฏิบัติวิชาพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการสอบจะเป็นผู้กำหนดให้ใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ข้อ ๖๑ นักเครื่องบินเล็ก

หลักสูตร

(๑) สร้างเครื่องบินแบบใดแบบหนึ่งตามรายการข้างทำยนี้ ๒ แบบ แต่ละแบบ ลูกเสือต้องทำตนเอง และต้องมีแบบพิมพ์เขียวประกอบ(ขอมให้ใช้ชุดประกอบสำเร็จรูปได้บางส่วน)

๑.๑ เครื่องบินเล็กใช้ยาง บินได้นาน ๖๐ วินาที

๑.๒ เครื่องร่อน (สายลากยาวไม่เกิน ๑๖๔ ฟุต) บินได้นาน ๕๐ วินาที

๑.๓ เครื่องร่อน (พุ่งด้วยมือ) บินได้นาน ๔๐ วินาที

๑.๔ เครื่องบินเล็กใช้เครื่องยนต์ บินได้นาน ๕๐ วินาที

๑.๕ เครื่องบินน้ำ (บินขึ้นจากพื้นน้ำ) บินได้ดังนี้

เครื่องบินทะเล ๔๐ วินาที เรือบิน ๒๐วินาที

๑.๖ เครื่องบินจำลองบินได้นาน ๒๐ วินาที

๑.๗ เครื่องบินเล็กใช้สายบังคับติดเครื่องยนต์และบินได้

ภายใน ๕ นาทีแสดงการบังคับเครื่องบิน

ข้อ ๖๔ การควบคุมการจราจรทางอากาศเบื้องต้น

หลักสูตร

(๑) รู้ความมุ่งหมายของการควบคุมการจราจรทางอากาศ

- (๒) เข้าใจการใช้กฎจราจรทางอากาศทั่วไป, กฎการบินด้วยทัศนวิสัย, กฎการบินด้วยเครื่องวัดประกอบการบิน
- (๓) มีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมการจราจรทางอากาศที่สนามบิน และตามเส้นทางบิน
- (๔) เข้าใจความหมายและวิธีใช้สัญญาณต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบิน ทั้งที่ใช้ในสนาม นอกสนาม ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน
- (๕) เข้าใจความหมาย และการแสดงสัญญาณติดต่อ ระหว่างอากาศยานกับพื้นดินเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน กับสามารถแสดงสัญญาณติดต่อขอความช่วยเหลือจากอากาศยาน

ข้อ ๖๕ การควบคุมการจราจรทางอากาศ

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุม, การจราจรทางอากาศ, องค์กรบินระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างกิจการบินพลเรือนกับทหาร
- (๒) เข้าใจหน้าที่และการให้บริการของหอบังคับการบิน, เกี่ยวกับการให้บริการช่วยเหลือการแจ้งข่าวสภาพของสนามบิน, ของท้องฟ้า, การขออนุญาต เกี่ยวกับการจราจรทางอากาศ, การให้ข่าว และคำแนะนำต่างๆทางการจราจรทางอากาศที่จำเป็น
- (๓) รู้วิธีปฏิบัติในการติดต่อสื่อสารขัดข้อง และฉุกเฉิน
- (๔) แสดงการจัดการจราจรทางอากาศของสนามบินที่ลูกเรืออยู่ใกล้

ข้อ ๖๖ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและดับเพลิงอากาศยาน

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายนักดับเพลิง ตามข้อ ๑๒ และเครื่องหมายการพยาบาล ตามข้อ ๔๑
- (๒) สามารถแสดงการปฐมพยาบาลผู้ป่วย ที่มีอาการชะงักงัน, ขาดอากาศหายใจ, ตกเลือด กระจกหัก, ถูกไฟลวก
- (๓) สามารถแสดงการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยโดยใช้อุปกรณ์และไม่ใช้อุปกรณ์
- (๔) รู้จักอันตรายที่เกิดขึ้นขณะอากาศยานเกิดอุบัติเหตุ และรู้วิธีหลีกเลี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ขณะเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- (๕) ต้องมีความรู้พอสมควรเกี่ยวกับแผนแบบสร้างอากาศยานแต่ละชนิดได้แก่
  - ๕.๑ โครงสร้างของอากาศยาน

- ๕.๒ ตำแหน่งที่นั่งของเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานและผู้โดยสาร
- ๕.๓ ทางเข้าช่วยเหลือปกติและฉุกเฉิน
- ๕.๔ บริเวณที่จะเกิดอันตราย เช่น ท่อรับอากาศ, ท่อไอพ่น และท่อเทอร์ไบน์
- ๕.๕ บริเวณที่สามารถตัดทำลายเพื่อช่วยเหลือ
- ๕.๖ ระบบคิดประทุน, ระบบคิดที่นั่ง, ระบบห้ามล้อและอื่นๆ
- ๕.๗ ปริมาณและชนิดน้ำมันเชื้อเพลิงของอากาศยานแต่ละแบบ
- ๕.๘ การดับเครื่องยนต์ฉุกเฉิน
- ๕.๙ อากาศประจำอากาศยาน

- (๖) สามารถใช้เครื่องมือที่ใช้ดับเพลิงอากาศยาน
- (๗) สามารถเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่กู้ภัยอากาศยาน, เครื่องย้ายผู้ประสบภัยป้องกันผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปใกล้บริเวณอากาศยานที่ประสบอุบัติเหตุ ช่วยดับเพลิงและช่วยส่งอุปกรณ์การดับเพลิงอื่นๆที่จำเป็น

ข้อ ๖๗ การฝึกเป็นผู้นำ

หลักสูตร

- (๑) เข้าใจความหมายของผู้นำ และความจำเป็นที่ต้องมีผู้นำ
- (๒) เข้าใจหลักการและจิตวิทยาของผู้ที่จะเป็นผู้นำ
- (๓) สามารถแสดงให้กรรมการสอบเห็นว่า ตนเองมีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้นำ
- (๔) ต้องเข้ารับการฝึกและสามารถทำการฝึกลูกเรือด้วยตนเอง ดังนี้
  - ๔.๑ การฝึกบุคคลท่ามือเปล่า
  - ๔.๒ การจัดแถว
  - ๔.๓ การเดินสวนสนาม
- (๕) ต้องผ่านการฝึกทดสอบการเป็นผู้นำ ดังนี้
  - ๕.๑ การฝึกทดสอบกำลังใจ
  - ๕.๒ การฝึกแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ
  - ๕.๓ การฝึกหลบหลีกและหลีกเลียง

ข้อ ๖๘ นักปฏิบัติการทางจิตวิทยา (ปจว.)

หลักสูตร

- (๑) สามารถใช้และจับจี้สิ่งต่อไปนี้ได้ไม่น้อยกว่า ๑ อย่าง ดังนี้
  - เกวียน, รถจักรยาน, รถจักรยานยนต์, รถยนต์
  - เรือพาย, เรือแจว, เรือยนต์
  - ม้า หรือสัตว์พาหนะอย่างอื่น

- (๒) สามารถร่างคร่าวๆเขียน, วาด, ถ่ายภาพ, คน, สัตว์, สิ่งของได้อย่างหนึ่งอย่างใด
- (๓) เข้าใจความหมาย จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการทางจิตวิทยา
- (๔) เข้าใจจุดมุ่งหมายและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ของรัฐบาลหรือองค์กรต่างๆ
- (๕) รู้จักลักษณะของภัยที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน หรือท้องถิ่นของตน ได้แก่
- ภัยจากโจรผู้ร้าย
  - ภัยจากการก่อวินาศกรรม, การบ่อนทำลาย
  - ภัยจากนักปลุกระดมมวลชน
  - ภัยจากกำลังติดอาวุธจากผู้ไม่หวังดี
  - และนานาภัยที่อาจจะเกิดแก่ประเทศชาติ หรือแม่เพียงหมู่บ้านของตน
- (๖) สามารถแสดงให้กรรมการสอบเห็นว่า ตนเองมีคุณสมบัติที่จะเป็นนักปฏิบัติการทางจิตวิทยา ในเรื่องต่อไปนี้
- เป็นคนช่างสังเกต
  - มีความคิดสร้างสรรค์
  - มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง
  - มีความรับผิดชอบ
  - มีความกล้าหาญ
  - มีความรู้ลึกไวก่อเหตุการ์ณ
  - มีไหวพริบและปฏิภาณดี
  - มีความกระตือรือร้น
  - มีความเสียสละ
- (๗) มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสาร และการโฆษณาชวนเชื่อ และแสดงแนวความคิดที่จะปฏิบัติการ เมื่อตกเป็นเป้าหมายของการโฆษณาชวนเชื่อ
- (๘) เข้าใจเทคนิคในการติดต่อประสานงาน ระหว่างประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐบาลเกี่ยวกับการแสดงออก
- การให้ความช่วยเหลือ
    - ด้านแรงงาน
    - ด้านวิชาการ
    - ด้านจิตใจ
  - การแสดงออกด้วยท่าทาง
  - การแสดงออกด้วยคำพูด
  - การแสดงออกด้วยความบริสุทธิ์ใจและจริงใจ

- (๕) สามารถแสดงให้เห็นกรรมการสอบเห็นว่าจะปฏิบัติอย่างไร เมื่อเผชิญกับ
- ภัยจากโจรสลัดร้ายธรรมดา ในรูปแบบต่างๆ
  - ภัยจากนักก่อวินาศกรรมหรือบ่อนทำลาย
  - ภัยจากนักปลุกระดมมวลชน
  - ภัยจากผู้ไม่หวังดีติดอาวุธ
- (๑๐) ทำบันทึกเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ เดือน แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว, การเปลี่ยนแปลง, ความผิดปกติของคน, สัตว์, สิ่งของและยานพาหนะภายในชุมชน หรือหมู่บ้านที่ลูกเสือประจำอยู่

ข้อ ๖๕ วิชาการขนส่งทางอากาศ

หลักสูตร

- (๑) รู้จักคุณลักษณะโดยทั่วไปของร่มชูชีพบุคคล และร่มทิ้งสัมภาระแบบต่างๆ เกี่ยวกับการทำงานของร่ม, การระวาง และเก็บรักษาร่ม
- (๒) รู้จักหลักการและวิธีปฏิบัติการของทหารพลร่ม, ตำรวจพลร่ม โดยสังเขป
- (๓) รู้จักวิธีสังเกตว่าการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งอาจเป็นพลร่มหรือการขนส่งทางอากาศของข้าศึก
- (๔) รู้จักวิธีสังเกตและจดจำอากาศยานแบบต่างๆที่มีใช้อยู่ในประเทศเราและประเทศอื่น ที่ใช้ในกิจการต่าง
- (๕) รู้จักวิธีการเลือกสนามโดดลง, สนามทิ้งของ และสนามร่อนลงของเครื่องบินหรือเครื่องร่อน หรือเฮลิคอปเตอร์
- (๖) รู้จักวิธีคำนวณการกระจายของร่ม ที่ทิ้งจากอากาศยาน, การให้สัญญาณต่างๆ ทั้งทางโทรศัพท์ หรือวิทยุ การปฏิบัติของชุดรับของที่ส่งทางอากาศด้วยการใช้ร่ม หรืออุปกรณ์อื่นๆ และการเก็บกู้ร่มด้วยวิธีต่างๆ
- (๗) สามารถเตรียมอุปกรณ์เพื่อส่งทางอากาศ, การบรรจุหีบห่อแบบง่ายๆ, การประกอบร่มทิ้งของเข้ากับหีบห่อ, การสร้างร่มทิ้งของขึ้นใช้เอง โดยใช้เสื่อกันฝนแบบทหาร หรือใช้วัสดุแสวงเครื่อง(วัสดุที่พอหาได้)
- (๘) รู้วิธีช่วยเหลือพลร่มฝ่ายเดียวกัน สามารถช่วยเหลือพลร่มเมื่อได้รับบาดเจ็บหรือติดอยู่บนต้นไม้ หรือสิ่งกีดขวาง และรู้จักวิธีต่อต้านพลร่มฝ่ายข้าศึกโดยสังเขป

ข้อ ๖๖ แผนที่ทหารและเข็มทิศ

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแผนที่ทหาร ต่อไปนี้

- ๑.๑ ความหมายและชนิดของแผนที่ระวางต่างๆ
- ๑.๒ มาตราส่วน, ข่าวดาร, ขอบระวาง, สี และเครื่องหมายที่แสดงในแผนที่นั้นๆ
- ๑.๓ ทิศทาง, ทิศเหนือจริง, ทิศเหนือแม่เหล็ก, ทิศเหนือกริด, มุมเยื้อง
- ๑.๔ ความสูง, ทรวดทรง และเส้นลายขอบเขา (เส้นชั้นความสูง)
- (๒) สามารถกำหนดที่ตั้งลงบนแผนที่ด้วยพิกัดทางภูมิศาสตร์ พิกัดทางทหาร, พิกัดโปลา และพิกัดเส้นสมมุติ
- (๓) สามารถพิจารณาลักษณะภูมิประเทศเปรียบเทียบกับแผนที่
- (๔) แสดงการหาทิศเหนือด้วยวิธีการต่างๆ โดยไม่ใช่เข็มทิศ ๓ วิธี
- (๕) แสดงการวางแผนที่ให้ถูกทิศ
- (๖) รู้จักชนิดของเข็มทิศทั่วไป และเข็มทิศที่ใช้ทางทหาร
- (๗) สามารถกำหนดจุดลงบนแผนที่ ด้วยการเล็งตรง, การเล็งสกดกลับ เพื่อหาที่อยู่ของตนเอง
- (๘) สามารถเดินทางในภูมิประเทศด้วยเข็มทิศ หรือวิธีอื่นๆ เช่น ดาราศาสตร์
- (๙) มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพถ่ายทางอากาศ

ข้อ ๗๑ เสนารักษ์

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายการพยาบาล ตามข้อ ๔๑ มาแล้ว
- (๒) อบรมทบทวนเรื่องการปฐมพยาบาล เกี่ยวกับบาดแผลชนิดต่างๆรวมทั้งบาดแผล ซึ่งเกิดจากกระสุนปืน, วัตถุระเบิด และแผลไฟไหม้ สาธิตวิธีห้ามเลือดโดยวิธีขันชะเนาะ หรือวิธีอื่น
- (๓) อบรมทบทวนเรื่องอาการงัน (Shock) และสาธิตให้เห็นว่ามีความเข้าใจวิธีแก้อาการงันที่เกิดจากกรณีต่างๆรวมทั้งอาการงันเพราะถูกไฟฟ้า หรืออื่นๆ
- (๔) รู้จักวินิจฉัยและสาธิตให้เห็นว่า มีความเข้าใจในการปฏิบัติต่อผู้ได้รับบาดเจ็บที่แขน, ที่ขา, ขากรรไกรเคลื่อน, กระดูกสันหลังเดาะหรือหัก, สาธิตการเข้าเฟือกชั่วคราวเป็นคู่เพื่อนตาย รวมทั้งการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บด้วยเปลสนาม แสวงเครื่องได้อย่างถูกวิธีต่อผู้บาดเจ็บขาหักหรือกระดูกสันหลังเดาะอย่างใดอย่างหนึ่ง
- (๕) รู้จักวินิจฉัยและแก้ไขด้วยการปฐมพยาบาล เกี่ยวกับผู้บาดเจ็บ เช่น ข้อเคลื่อน, ข้อเคล็ด, กล้ามเนื้อชอก, อกของร้อนลวก, เป็นลม, อกสิ่งที่เป็นพิษด้วยการกินหรือเข้าทางบาดแผล, คนจมน้ำ หรือถูกงูพิษกัด
- (๖) มีความรู้เรื่องการสุขาภิบาลในสนาม เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาดต่างๆ, การทำน้ำให้บริสุทธิ์, การกำจัดสิ่งปฏิกูล และสุขศาสตร์ในที่พักแรม

- (๑) สามารถนำเพื่อนลูกเสือไปช่วยผู้ประสบภัยต่างๆ ได้ เช่น เกิดอุบัติเหตุจากยานพาหนะ(อากาศยาน), ประสบภัยจากอัคคีภัย, ภาวะภัย และอุทกภัย, รวมทั้งการช่วยเหลือทหาร หรือผู้ปฏิบัติการรบที่บาดเจ็บด้วย

ข้อ ๑๒ การดำรงชีพในถิ่นทุรกันดาร

หลักสูตร

- (๑) สอบได้เครื่องหมายนักผจญภัยในปีตามหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญมาแล้ว
- (๒) มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของป่าในภาคต่างๆของประเทศไทย สามารถเรียกชื่อป่าตามหลักภูมิประเทศของแต่ละภาคได้
- (๓) สามารถจำแนกพืชและสัตว์ที่ใช้เป็นอาหาร และที่เป็นพิษ
- (๔) สามารถจับและดักสัตว์ ทั้งสัตว์ป่าและสัตว์น้ำเพื่อยังชีพด้วยเครื่องมือแสงเครื่อง (ที่พอหาได้) ชนิดต่างๆกับสามารถสร้างเครื่องมือดักสัตว์ป่าหรือสัตว์น้ำ ได้ด้วยตนเองอย่างน้อย ๒ ชนิด
- (๕) สามารถประกอบอาหารด้วยอุปกรณ์แสงเครื่องในป่าเพื่อใช้รับประทานอย่างน้อยหนึ่งมื้อ ด้วยการหุงข้าวและทำกับข้าวหนึ่งอย่าง โดยใช้ไม้ไฟเป็นอุปกรณ์
- (๖) รู้จักวิธีสับฟากจากไม้ไฟ และสร้างที่พักในป่าแบบต่างๆ โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ให้สามารถพักแรมได้อย่างสบาย และกันฝนได้สำหรับสองคน
- (๗) รู้จักปฏิบัติตนเมื่ออยู่ป่าเป็นเวลานาน ระวังอันตรายอันอาจเกิดจากสัตว์, แมลง, เห็บ, พืชที่เป็นพิษ และวิธีป้องกัน โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ
- (๘) รู้จักวิธีแสวงหาน้ำในพื้นที่แห้งแล้งเพื่อยังชีพ โดยหลักการใช้ความร้อนจากแสงอาทิตย์ และการหาน้ำจากต้นกล้วยหรือพืชอื่นๆด้วย

ข้อ ๑๓ นักไต่หน้าผา

หลักสูตร

- (๑) รู้จักคุณลักษณะของเชือกชนิดต่างๆที่ใช้ในการไต่เขาและทำสะพานเชือก, การระวังและเก็บรักษาเชือก, รู้จักคุณลักษณะและการใช้อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการไต่เขา ได้แก่ เชือกไต่หน้าผา, เชือกจัดบ่วงที่นั่ง, ห่วง และถุงมือ
- (๒) เข้าใจวิชาการเดินป่า และการเดินบนภูเขา
- (๓) รู้จักวิธีและสามารถในการเตรียมการไต่เขา, ไต่หน้าผา และปฏิบัติการไต่หน้าผาจำลอง ด้วยวิธีไต่หน้าผาแบบต่อไปนี้

๓.๑ แบบจัดห่วงที่นั่ง

-แบบเบรกที่อกและตะโพก

-แบบลงคว่ำหน้า

๓.๒ แบบเร่งด่วน

-แบบเชือกพันตัว

-แบบเชือกรอดใต้แขน

๓.๓ แบบลงทางดิ่ง

-แบบเบรกด้วยตะโพก

-แบบเบรกด้วยหน้าอก

(๕) สามารถไต่เขาลาดชันขึ้นลง โดยการใช้เชือกปมและบันไดลิง ความสูงไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร

(๕) รู้จักวิธีใช้โยทะกา และฝึกหัดโยนโยทะกาได้สูงอย่างน้อย ๕ เมตร

(๖) รู้จักวิธีทำสะพานเชือก ระยะอย่างน้อย ๕ เมตรรวมทั้งสามารถไต่ข้ามสะพานเชือกนั้นได้ ๓ แบบ

๖.๑ สะพานเชือกเส้นเดียว

๖.๒ สะพานเชือก ๒ เส้น

๖.๓ สะพานเชือก ๓ เส้น

(๗) รู้จักวิธีทำและปฏิบัติการใช้เลื่อนช่วยชีวิต(ลงน้ำหรือลงบก) ในระยะสูงไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร

(๘) รู้จักวิธีช่วยเหลือและนำผู้บาดเจ็บไต่ลงจากหน้าผาด้วยวิธีหนึ่งวิธีใด

๘.๑ แบบลงโดยใช้เพื่อนคู่ฝึก

๘.๒ ไต่ลงโดยใช้เปลสนาม

ข้อ ๑๔ เครื่องหมายการบิน

หลักสูตร

(๑) ได้เป็นลูกเสือเอกหรือสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกแล้ว

(๒) สอบได้เครื่องหมายนักผจญภัย และเครื่องหมายต่อไปนี้อีก ๒ เครื่องหมาย คือ
ช่างอากาศ นักเครื่องบินเล็ก นักเดินทางไกล นักอดุณิยมวิทยา นักธรรมชาติ-
วิทยา นักดาราศาสตร์

เครื่องหมายช่างอากาศ เป็นวิชาบังคับ

ข้อ ๑๕ เครื่องหมายเชิดชูเกียรติลูกเสือเหล่าอากาศ

หลักสูตร

(๑) สอบได้และได้รับเครื่องหมายวิชาการบินแล้ว

(๒) สอบได้วิชาต่อไปนี้

๒.๑ การควบคุมการจราจรทางอากาศ

๒.๒ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและดับเพลิงอากาศยาน

๒.๓ นักปฏิบัติการทางจิตวิทยา

๒.๔ การขนส่งทางอากาศ

(๓) สอบภาคปฏิบัติวิชาพิเศษ

๓.๑ แผนที่ทหารและเข็มทิศ

๓.๒ วิชาเสนารักษ์

๓.๓ การดำรงชีพในถิ่นทุรกันดาร

๓.๔ นักไต่หน้าผา

๓.๕ การฝึกเป็นผู้นำ

(๔) การสอบภาคปฏิบัติใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน และให้มีการสอบในเวลา
กลางวันด้วย ๑ คืน ซึ่งคณะกรรมการสอบจะเป็นผู้กำหนดให้

ข้อ ๓๖ เครื่องหมายผู้ฝึกสอน

หลักสูตร

(๑) ได้รับเครื่องหมายสายยศ (สายหนัง) เครื่องหมายชาวเรือ
เครื่องหมายการบิน อย่างใดอย่างหนึ่งมาแล้ว

(๒) แสดงให้เห็นว่า มีลักษณะเป็นผู้นำ และมีความปรารถนาที่จะนำเอา
คุณสมบัติที่มีอยู่พร้อมด้วยวิชาความรู้ในวิชาการลูกเสือ ไปใช้เป็นประโยชน์
แก่ลูกเสือสำรองหรือลูกเสือสามัญ

(๓) ต้องได้ผ่านการทดลองปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอนในกองลูกเสือสำรองหรือ
กองลูกเสือสามัญเป็นระยะเวลา ๑ เดือน และเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่
ต่อไป

ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือและผู้กำกับลูกเสือสำรองหรือผู้กำกับลูกเสือสามัญที่
เกี่ยวข้องรับรองว่าเป็นผู้ที่ จะทำการฝึกสอนได้

(๔) ในกรณีที่ฝึกสอนในกองลูกเสือสำรองจะต้องแสดงให้เห็นประจักษ์ว่า

๔.๑ เป็นผู้มีความรู้และความสามารถในการสอนดาวดวงที่๑, ดาวดวงที่๒,
ดาวดวงที่๓ และเครื่องหมายวิชาพิเศษอีกสองวิชา

๔.๒ มีความรู้ตามหนังสือคู่มือลูกเสือสำรองตามสมควร

๔.๓ รู้จักหน้าที่ของผู้กำกับลูกเสือสำรองและผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง
อื่นๆและรู้ถึงความแตกต่างของวิธีการฝึกอบรมของลูกเสือสำรองและ
วิธีการฝึกอบรมของลูกเสือสามัญ

- (๕) ในกรณีที่ฝึกสอนในกองลูกเสือสามัญจะต้องแสดงให้เห็นประจักษ์ว่า
- ๕.๑ เป็นผู้มีความรู้และความสามารถในการสอนวิชาลูกเสือเอกและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญอีกสองวิชา
  - ๕.๒ มีความรู้ตามหนังสือสำหรับเด็กชายพอสมควร
  - ๕.๓ รู้จักหน้าที่ผู้กำกับลูกเสือสามัญและผู้บังคับบัญชาลูกเสืออื่นๆที่ประชุมนายหมู่ตลอดจนเข้าใจระบบหมู่